

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4 Τ.Κ. 106 78 ΑΘΗΝΑ

**Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΤΟ 1925
Ο ΠΟΙΗΤΗΣ - ΙΑΤΡΟΣ ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ**

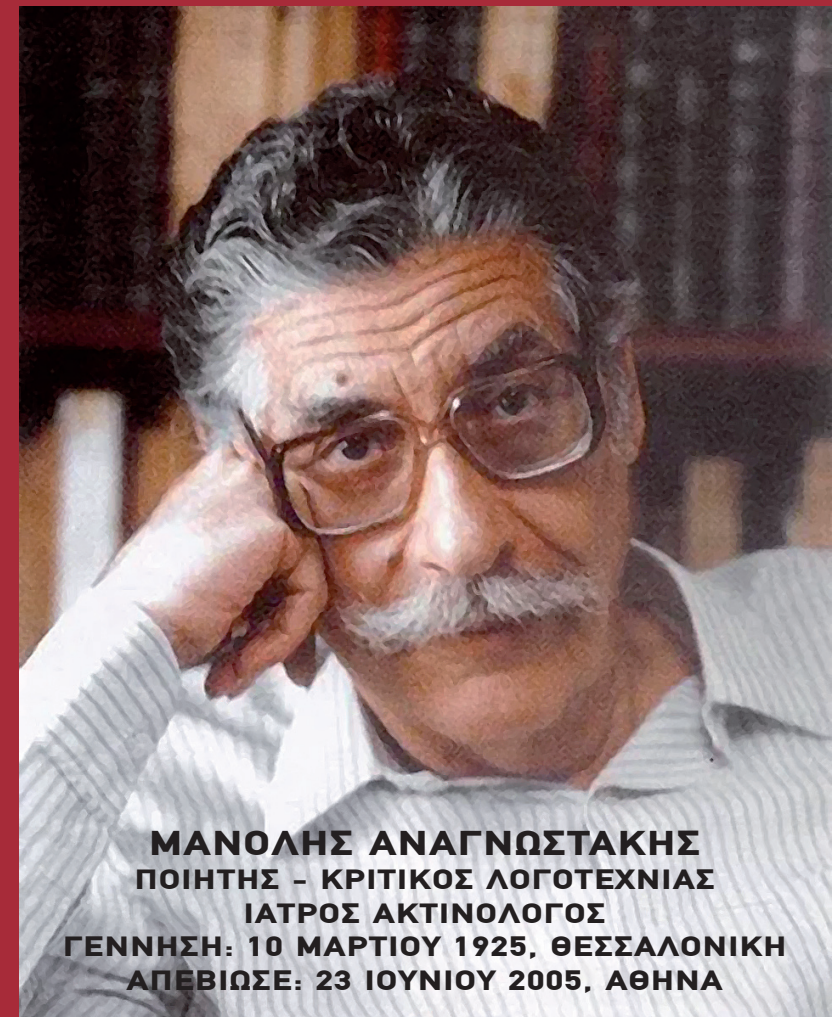

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025

ΤΕΥΧΟΣ 236

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

**ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ
ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ
(1925 - 2025)**

**ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ
ΠΟΙΗΤΗΣ - ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΟΣ
ΓΕΝΝΗΣΗ: 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 1925, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΑΠΕΒΙΩΣΕ: 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005, ΑΘΗΝΑ**

ISSN 1105-607X

**ΤΕΥΧΟΣ 236
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4

Τ.Κ. 10678 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.-FAX 210-3819571

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ: 1975-1977

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗ: 1983-

ΤΕΥΧΟΣ 236

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025

ΕΚΔΟΤΗΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Δόρυδου 35, Τ.Κ. 10443 Αθήνα

Τηλ. 210-5120009

*

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΓΑΠΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ

ΡΙΤΑ ΝΑΣΤΟΥ - ΜΥΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΥΛΑΡΜΑΝΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΤΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΟΜΠΟΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 10210 ΑΘΗΝΑ

Κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό

της Ένωσης στην Εθνική Τράπεζα

IBAN: GR6101100400000004062505138

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 10210 ΑΘΗΝΑ

e-mail: EEL1930@GMAIL.COM

ellineslogotexnes.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ

ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗΣ 91, 11473 Αθήνα

τηλ. 210-6429961, τηλ./fax. 210-6461660

e-mail: a_telier@otenet.gr

Κάθε Λογοτέχνης φέρει
την ευθύνη των κειμένων του

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΚΔΟΤΗ

Φ ΤΩΧΟΤΕΡΟΙ γίναμε τούτο το Καλοκαίρι από δικούς μας ανθρώπους που έφυγαν από τη ζωή μας.

Σε άλλη στήλη κάνουμε μικρό αφιέρωμα. Θέλουμε να υπομνήσουμε τη μεγάλη προσφορά τους. Εν ευθέτω χρόνω θα το πράξουμε. Σήμερα στη Μνήμη τους κάνουμε αναφορά. Ήταν σημαντικό το πέρασμά τους. Άφησαν το μικρό ή μεγάλο έργο τους για να αξιολογηθεί από τους επίγονους με εκδηλώσεις Μνήμης και να θυμούμαστε αυτούς. Στα δικά μας μέλη, της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών που είναι πολλά τούτο το Καλοκαίρι, συγκαταλέγεται και ο φίλος του αδελφού Σωματείου Αυγερινός Ανδρέου, ετών 75, δικηγόρος και συγγραφέας, Γενικός Γραμματέας της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών που έφυγε αναπάντεχα απ' τη ζωή στις 25/6/2025 το πρωί και το Σάββατο 28/6/2025 στο Κοιμητήριο Ζωγράφου, ενώπιον πολυπληθών φίλων και μελών της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, στις 12 το μεσημέρι, έγινε η εξόδιος ακολουθία. Μίλησαν από το Δ.Σ. της Εταιρίας, ο Πρόεδρος Κώστας Καρούσος κ.α. Θερμά συλλυπητήρια στα μέλη του Δ.Σ. και την Οικογένειά του. Πρέπει να κρατούμε τη ζωή μας ολόκληρη ένα λίκνο. Να είμαστε παλικάρια στη ζωή με για κάποιον προσωπικό τρόπο ν' αντιδρούμε. Να μη δείχνουμε στους εχθρούς πως φοβούμαστε, ενώ δεν φοβηθήκαμε ποτέ...Καλό Φθινόπωρο.

Α.Β.Τ.

Μήπως ξεχάσατε

τη συνδρομή σας;

Αν ναι, σπεύσατε!

Ετήσια συνδρομή 50 ευρώ.

Μανόλης Αναγνωστάκης

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης (Θεσσαλονίκη, 10 Μαρτίου 1925 – Αθήνα, 23 Ιουνίου 2005) ήταν Έλληνας ποιητής της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς.

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη όπου σπούδασε ιατρική. Αδελφή του ήταν η θεατρική συγγραφέας Λούλα Αναγνωστάκη. Καταγόταν από το χωριό Ρούστικα Ρεθύμνης, όπου σώζεται το σπίτι του πατέρα του Ανέστη και του θείου του Χρήστου, σπουδαίων Θεσσαλονικέων ιατρών, των οποίων ο πατέρας τους Εμμανουήλ Ανεστ. Αναγνωστάκης ήταν δάσκαλος Ρουστίκων και εισαγγελέας εφετων. Ο έτερος παππούς του Ιωάννης Κασσιμάτης ήταν βουλευτής του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής συμμετείχε στην ΕΠΟΝ. Κατά τη διετία 1943-1945 ήταν αρχισυντάκτης του περιοδικού *Ξεκίνημα*, που ανήκε στον εκπολιτιστικό όμιλο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είχε έντονη πολιτική δράση στο φοιτητικό κίνημα για την οποία φυλακίστηκε το 1948, ενώ το 1949 καταδικάστηκε σε θάνατο από έκτακτο στρατοδικείο. Βγήκε από τη φυλακή με την γενική αμνηστία το 1951.

Την περίοδο 1955-1956 ειδικεύτηκε ως ακτινολόγος στη Βιέννη και κατόπιν άσκησε το επάγγελμα του ακτινολόγου για ένα διάστημα στη Θεσσαλονίκη, ενώ το 1978 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

Ήταν ενταγμένος για κάποια χρόνια στο ΚΚΕ και μετά τη διάσπαση του, το 1968, εντάχθηκε στην πτέρυγα του ΚΚΕ εσωτερικού. Κατά την επταετή Χούντα ανέπτυξε έντονη αντιδικτατορική δράση, ενώ το 1984 υπήρξε υποψήφιος ευρωβουλευτής με το ΚΚΕ Εσωτερικού.

Δημοσίευσε κείμενά του για πρώτη φορά στο περιοδικό Πειραϊκά Γράμματα (1942) και αργότερα στο φοιτητικό περιοδικό *Ξεκίνημα* (1944), του οποίου υπήρξε και αρχισυντάκτης για μία περίοδο. *Ποιήματά του*, καθώς και κριτικές δημοσιεύτηκαν αργότερα σε αρκετά περιοδικά. Την περίοδο 1959-1961 εξέδιδε το περιοδικό Κριτική, ενώ υπήρξε μέλος της εκδοτικής ομάδας των *Δεκαοκτώ κειμένων* (1970), των *Νέων Κειμένων* και του περιοδικού *Η Συνέχεια* (1973).

Το 1986 του απονεμήθηκε το Α΄ Βραβείο ποίησης για το έργο του «*Τα Ποιήματα 1941-1971*» και το 2002 το Μεγάλο Βραβείο Λογοτεχνίας από τα Κρατικά Λογοτεχνικά Βραβεία, ενώ το 1997 ανακηρύχθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Συνθέτες όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Θάνος Μικρούτσικος, ο Δημήτρης Παπαδημητρίου και ο Μιχάλης Γρηγορίου έχουν μελοποιήσει αρκετά ποιήματά του, ενώ έργα του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά και τα ιταλικά.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΑΣΟΝΑ ΦΩΤΗΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ Η ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ 10 ΙΟΥΛΙΟΥ 2025

(Από δεξιά: Ο Πρόεδρος της ΕΕΛ κ. Λευτέρης Β. Τζόκας, ο Υφυπ. Πολιτισμού κ. Ιάσωνα Φωτήλας, ο Ταμίας της ΕΕΛ κ. Παύλος Χρήστου, το Μέλος του ΔΣ κ. Φώτης Κουλαρμάνης και ο Γεν. Γραμμ. της ΕΕΛ κ. Απόστολος Φορλίδας)

Επίσημη συνάντηση είχε την Πέμπτη 10 Ιουλίου 2025 με τον Υφυπουργό Πολιτισμού κ. Ιάσωνα Φωτήλα το ΔΣ της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών. Στη συνάντηση μετείχαν ο Πρόεδρος της ΕΕΛ κ. Λευτέρης Β. Τζόκας, ο Γεν. Γραμματέας κ. Απόστολος Φορλίδας, ο Ταμίας κ. Παύλος Χρήστου και το Μέλος του ΔΣ κ. Φώτης Κουλαρμάνης. Μέσα σε ένα ευχάριστο και πραγματικά ιδιαίτερα φιλικό κι εγκάρδιο κλίμα συζητήθηκαν και αναπτύχθηκαν για ώρα με τον κ. Φωτήλα μια σειρά από τεχνοκρατικά θέματα με την παρουσία και του νομικού συμβούλου του κ. Υφυπουργού και έγινε ανταλλαγή απόψεων αλλά και η αφορμή για δρομολόγηση άλλων. Το ΔΣ και ο Πρόεδρος της ΕΕΛ προσέφερε στον Υφυπουργό Πολιτισμού κ. Φωτήλα αντίτυπα της «Λογοτεχνικής Δημιουργίας» και συμφωνήθηκε σύντομα νέα συνάντηση. ■

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Μανόλης Αναγνωστάκης

Αυτοί δεν είναι οι δρόμοι που γνωρίσαμε.
Αλλότριο πλήθος έρπει τώρα στις λεωφόρους
Άλλαξαν και των προαστείων οι ονομασίες.
Υψώνονται άσυλα στα γήπεδα και στις πλατείες.
Ποιός περιμένει την επιστροφή σου; Εδώ οι επίγονοι
Λιθοβολούν τους ξένους, θύουν σ'ομοιώματα,
Είσαι ένας άγνωστος μεσ'στ' άγνωστο εκκλησίασμα
Κι αυτό τον άμβωνα αφορίζουνε τους ξένους
Ρίχνουμε στους αλλόγλωσσους κατάρες.
Εσύ στους σκοτεινούς διαδρόμους χώσου
Στις δαιδαλώδεις κρύπτες που δεν προσεγγίζει
Ούτε φωνή αγριμιού ή ήχος τυμπάνου.
Εκεί δεν θα σε βρούν. Γιατί αν σ'αφορίσουν.
Κάποιοι - αναπόφευκτα - στα χείλη τους θα σε προσφέρουν.
Οι σκέψεις σου θ' αλλοιωθούν θα σου αποδώσουν.
Ψιθυριστά, προθέσεις, θα σε υμνήσουν·
Με τέτοιες προσιτές επιτυχίες θα ηττηθείς.
Τεντώσου απορρίπτοντας των λόγων σου την πανοπλία
Κάθε εξωτερικό περίβλημα σου περιττό.
Και της Σιωπής το μέγα διάστημα, έτσι,
Τεντώσου να πληρώσεις συμπαγής.

Εκεί προσεχτικά, σε μια γωνιά, μαζεύω με τάξη,
Φράζω με σύνεση το τελευταίο μου φυλάκιο.
Κρεμώ καμμένα χέρια στους τοίχους, στολίζω
Με τα κομμένα κρανία τα παράθυρα πλέκω
Με κομμένα μαλλιά, το δίχτυ μου να περιμένω.

Όρθιος και μόνο σαν και πρώτα **περιμένω**.
Σαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Λευτέρης Β. Τζόκας

Σαράντα τέσσερις βαθμοί καμίνι στην Αθήνα,
τρέχει με βία αλλόφρονη, ξέσπασε μπόρα,
ο κόσμος έχει τρελαθεί στον καύσωνα στη χώρα,
δεν ξέρει πια τι να κάνει, του κάκου ώρα.

Κλειστήκανε στα σπίτια τους με τον Κλιματισμό,
πήρανε κρύα συντροφιά, να 'χουν το Καλοκαίρι
μαύρα μαντάτα έρχονται κι από τις πυρκαγιές,
οι χώρες καταστρέφονται στη λαίλαπα του αιώνα.

Ποιος θα μας σώσει απ' τον Κατακλυσμό,
σ' αυτά που θ' ακολουθήσουν μι' ανατριχίλα,
ποτάμια τόνοι από νερό στάχτη σ' όλη τη Γης,
έρχονται φοβερές βροχές και θα μας πνίξουν.

Ζητούμε χέρι του Θεού να σκύψει στους λαούς,
μη γίνουν χώρες έρημες κι οι τόποι θα χαθούν,
δεν θα μας σώσει τίποτε, αφήνοντας στην τύχη
κι η Μοίρα είναι ζοφερή, για να σβηστούν φωτιές.

Να κρατηθούμε όλοι μαζί σ' ένα μεγάλο κύκλο,
άνθρωποι μαύροι κίτρινοι, λευκοί κι ερυθροί,
για να σωθεί ο Πλανήτης μας απ' τις καταστροφές,
να βασιλέψει η αγάπη μας σε ειρηνικό το Σύμπαν!

Εβδομάδα με υψηλές θερμοκρασίες
από Δευτέρα – Κυριακή 21-27/7/2025
Παρασκευή, 25/7/2025, ώρα: 5. π.μ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ «ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ» ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΩΛΗ

Στην αίθουσα «Μιχαήλα Αβέρωφ» της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών έγινε η παρουσίαση της ποιητικής συλλογής «Στην αγκαλιά της νύχτας» του Γιάννη Κ. Τσώλη. Ομιλητές ήταν: ο Λευτέρης Β. Τζόκας, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών, μέλος της Εταιρίας, η Ελένη Συκά - Κοντόζογλου, ταμίας της Εταιρίας, και διάβασαν ποιήματα του τιμώμενου η Αλεξάνδρα Βαϊτση - Βάκρου, μέλος της Εταιρίας και ο μαθητής Γιάννης Αραπάκης - Τσώλης. Την εκδήλωση συντόνισε ο δημοσιογράφος Θεοδόσης Κοντόζογλου. Στο πιάνο έπαιξε ο Γιώργος Μαρινάκης Γεν. Γραμματέας της Εταιρίας και χαιρέτισε.

ΑΤΙΤΛΟ

Γιάννης Τσώλης

Πολύ μεγάλη κληρονομιά
αγάπης μου άφησες,
δεν ξέρω τι να την κάνω!
Το μόνο που ήξερα ήταν να σ' αγαπώ
αυτό μόνο μου ήταν εύκολο,
όλα τ' άλλα με δυσκόλευαν.
Τώρα με τόση αγάπη,
τη δική σου και τη δική μου μαζί,
θα πνιγώ. Θέλω να τη μοιράσω
και μόνο, όπως πάντα, τα παιδιά μας
τη δέχονται κι ακόμη δυό συγγενείς
και τρεις φίλοι. Δωρεά την κάνω.

Οι άλλοι φαίνεται πως δεν αγάπησαν.
Δεν είδαν τον κόσμο με τα μάτια της αγάπης
όπως εγώ τον έβλεπα μέσ' στα δικά σου μάτια.
Τώρα χωρίς αυτά μού είναι άνοστος ο κόσμος
τον άνθρωπο μόνο αγαπώ κι ας είναι όπως έγινε.

Θα 'θελα να είχα
ένα κομμάτι ήλιο
για να χορτάσω την πείνα μου.
Από ήλιο πεινάει ο κόσμος.
Όταν ο ήλιος μοιραστεί
τότε θα φτιάξει η ανθρωπότητα.

ΑΣΣΟΣ

[ΝΑΣΣ(Ι)ΑΡΗ]

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Οι ομιλητές Λεωνίδας και Παύλος Χρήστου, Κατερίνα Δράκου και Δημήτριος Δήμας.

Σε μια κατάμεστη αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου στον Άσσο Πρέβεζας έγινε η παρουσίαση του βιβλίου των αδελφών Λεωνίδα και Παύλου Χρήστου που αναφέρεται στη Γενεαλογία των χωριανών των με τίτλο «ΑΣΣΟΣ (ΝΑΣΣ(Ι)ΑΡΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ».

Οι συγγραφείς δεν περιορίζονται σε απλή καταγραφή των γενεαλογικών δέντρων αλλά ερευνήσανε και φτάσανε σε πολλές περιπτώσεις στον γενάρχη της κάθε γενεάς.

Ένα βιβλίο (434 σελίδων) που ξαναφέρει στη μνήμη σόγια και ανθρώπους που κατόικησαν στο χωριό τους ξεκινώντας από ένα βάθος πέρα από δύο αιώνες.

Οι φωτογραφίες, περίπου χίλιες συνολικά, που συνοδεύουν το κάθε γενεαλογικό δέντρο ανακαλούν εικόνες από την καθημερινή ζωή αυτών των ανθρώπων, κυρίως όσων τους έζησαν από κοντά και βρίσκονται σήμερα στη ζωή.

Θα ήταν ευχής έργο αυτή η έρευνα να συνεχιστεί και να καταγραφεί ο κοινωνιολογικός της χαρακτήρας καθώς και οι αιτίες μετακίνησης και εγκατάστασης αυτών των γεναρχών σε αυτό το χωριό. Σε κάθε περίπτωση το ξεφύλλισμα του βιβλίου κάνει τον κάθε Ασσιώτη να σκεφτεί το χωριό που γεννήθηκε και μεγάλωσε. Η προσπάθεια αυτή των συγγραφέων είναι αξιέπαινη και δώρο πραγματικό για τον κάθε Ασσιώτη. Το βιβλίο προλογίζεται από τους: Λευτέρη Β. Τζόκα πρόεδρο της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών και τους Ασσιώτες εκπαιδευτικούς: Δημήτριο Σπ. Δήμα, Ευάγγελο Ευθ. Κάλιοση, Παναγιώτη Ευαγγ. Κούση, Δημήτριο Ευθ. Κώνστα, Αλίκη-Φρειδερίκη Δημ. Νάσση και αφιερώνεται στη μνήμη των γονιών των Γεωργίου και Λαμπρινής Χρήστου καθώς και σε όλες τις Ασσιώτισσες και όλους τους Ασσιώτες. ■

Μανόλης Αναγνωστάκης

Ακτινολόγος, ιατρός στο επάγγελμα και Κρητικός στην καταγωγή ο ποιητής Μανόλης Αναγνωστάκης, γεννημένος όμως στη Θεσσαλονίκη το έτος 1925, διέπρεψε σε μια ιδιόμορφη χαρακτη-

Φώτης Κουλαρμάνης

ριστική ποιητική τεχνοτροπία, έχοντας ως οδηγό την λογική του πεζού λόγου και προσπάθησε με επιτυχία να απλοποιήσει την ποίησή του, η οποία διαπνέεται πολλές φορές και με αισθήματα απαισιοδοξίας.

Ο ποιητής μας Μ. Αναγνωστάκης με τα ποιητικά του έργα, απευθύνεται σ' ένα ευρύτερο κοινό και σε μια αναστατωμένη γενιά, της εποχής του, εντοπίζει τον αγώνα της, που προσπαθούσε να εξέλθει από την επικρατούσα τότε πρακτική του συστήματος και να οδεύει σε μια, χωρίς σιγουριά, πνευματική βεβαιότητα.

Ο ποιητής Αναγνωστάκης στα ποιήματά του εκφράζεται με την συναισθηση των όσων υποστηρίζει, με ασίγαστο πάθος και άφθαστο λυρισμό, πιστεύοντας ότι διατηρεί την κρυφή ελπίδα ότι θα δικαιωθούν οι ενοράσεις και προσδοκίες των συνανθρώπων του και θα τύχουν τελικά από τη δικαίωση και θα δικαιολογήσουν τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς των συνανθρώπων της χειμαζόμενης εποχής του.

Στην διαδρομή του ποιητικού του έργου, ο Μ. Αναγνωστάκης όταν διαπιστώσει ότι οι ελπίδες και τα οράματά του αρχίζουν να διαφεύδονται, τότε αναγκαστικά με ηρεμία και νηφαλιότητα αποδέχεται μοιραία ότι δεν υπάρχει σωτηρία των ανθρώπων της εποχής του, των οποίων η πνευματική πορεία πιθανότατα καθοδηγείται από ματαιοδοξία.

Σημειώνεται ότι ο διακεκριμένος συγγρα-

φέας μας εξέδωσε και ένα αξιόλογο περιοδικό «Κριτική», για μικρό χρονικό διάστημα, λόγω οικονομικής αδυναμίας του, τίμησε όμως έστω κι' έτσι την γενέτειρά του Θεσσαλονίκη, άλλωστε σπούδασε Ιατρική στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ενώ το 1986 του απονεμήθηκε και το Κρατικό βραβείο ποίησης.

Ο συγγραφέας, δημοσιογράφος και κριτικός Μανώλης Γιαλουράκης, επισημαίνει επιτυχώς για τον Μ. Αναγνωστάκη: «*Η διαύγεια των επιχειρημάτων του, η λογική τους συνέπεια και η δωρικότητα της δομής τους, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, ούτε από εκείνους που υπήρξαν στόχοι επικρίσεών του*».

Προσθέτουμε ότι στα ποιήματά του πιο πάνω συγγραφέα διακρίνει κανείς τον αδιάκοπο αγώνα αυτού, απόδειξης του κοινωνικού προβληματισμού του στον ελληνικό πνευματικό χώρο και από τις περιγραφές του αναβλύζει αυθορμητισμός και στεναγμός, γι' αυτό και σε κάποιο σημείο στην συλλογή του «Εποχές 3» αναφωνεί:

*«Ανία, πόθοι. όνειρα, συναλλαγές,
εξαπατήσεις,
μα ποιός θάρρει να σταματήσει
την ορμή μιας μπόρας που πέφτει;»!..*

Ασφαλώς ο στοχαστικός αυτός Κρητικός την καταγωγή ποιητής, διακρίθηκε ως αναμφισβήτητο ταλέντο, ως μια ιδιαίτερη ποιητική φυσιογνωμία και στα ποιήματά του, μπορεί να μην ακολουθεί την καθιερωμένη τυπική ποιητική ρίμα, όμως από την ανάγνωσή τους αντλούνται χρήσιμα διδάγματα και μηνύματα ή σκέψεις ενός καλλιτέχνη από την πεζογραφική ποιητική δεινότητα των στίχων του.

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης έφυγε από την ζωή στις 23 Ιουνίου 2005 και εξέλεπε μια ποιητική φυσιογνωμία από τον ελληνικό πνευματικό χώρο. ■

Μανόλης Αναγνωστάκης

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης, γεννημένος στη Θεσσαλονίκη το 1925, αποτελεί μια από τις αξιολογότερες παρουσίες στη νεώτερη ποίησή μας. Σπούδασε ιατρική στο Αριστοτέλειο Πα-

Βασίλης Νικ. Πετρόπουλος

νεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και μετεκπαιδεύτηκε στην Αυστρία, όπου ειδικεύτηκε στην ακτινολογία. Αφού άσκησε το επάγγελμα του ακτινολόγου στη Θεσσαλονίκη, το 1978 εγκαταστάθηκε στο Νέο Ηράκλειο της Αττικής. Αγωνιστής που τράβηξε πολλές ταλαιπωρίες στη ζωή, εκφράζει με την ποίησή του τις θέσεις του για την κοινωνία και τα αιτήματα της γενιάς του. Στη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής συμμετείχε στο κίνημα της Εθνικής Αντίστασης, οργανωμένος στο ΕΑΜ (1941-44).

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης ανήκει στη γενιά της μεταπολεμικής ποίησης, που επιχειρεί να συνεχίσει το δρόμο της αποδέσμευσης από την ομοιοκαταληξία, τα μέτρα, τη μουσικότητα και την αρμονία του στίχου και να περιορίζεται, σχεδόν, αποκλειστικά στο περιεχόμενο. Είναι αλήθεια, ότι η αποδέσμευση αυτή παρεξηγήθηκε από αρκετούς ποιητές που, λυτρωμένοι από τις υποχρεώσεις της παραδοσιακής ποίησης, άρχισαν να γράφουν στίχους, εντελώς απειθάρχητους, και σπεύδουν μάλιστα να τους τυπώσουν, ώστε να ονομασθούν ποιητές... Η απλούστευση αυτή οδήγησε την ποίησή μας σε μια φοβερή αναρχία προκαλώντας, αρ-

χικά, μια ποίηση ακατανόητη. Όχι, ο Μανόλης Αναγνωστάκης δεν ανήκει στην ομάδα ποιητών της ακατάληπτης ποίησης. Εξάλλου, δεν είναι ακατόρθωτος ο διαχωρισμός των καλών ποιητών από τους άλλους. Ο ίδιος υποστήριζε: «Σαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις... Να μην τις παίρνει ο άνεμος».

Ποιήματά του δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά στο περιοδικό «Πειραϊκά Γράμματα» (1942), καθώς και στο φοιτητικό περιοδικό «Ξεκίνημα» 1944. Εμφανίστηκε στα γράμματα σε ηλικία 20 χρόνων, το 1945, με την έκδοση της γραμμένης στα κατοχικά χρόνια πρώτης του ποιητικής συλλογής που είχε τον ενδεικτικό τίτλο «Εποχές», και απηχούσε την αίσθηση του ποιητή ότι η ανθρώπινη μοίρα εγγράφεται στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Το δεύτερο ποιητικό του βιβλίο, «Εποχές 2», κυκλοφόρησε το 1948, όταν ήδη βρισκόταν προφυλακισμένος για πολιτική δραστηριότητα στον φοιτητικό χώρο. Δράση για την οποία φυλακίστηκε στο διάστημα 1948-51 και καταδικάστηκε σε θάνατο στο έκτακτο στρατοδικείο το 1949, χωρίς τελικά να εκτελεστεί. Οι «Εποχές 3» που εκδόθηκαν τον Ιούλιο του 1951, αμέσως μετά την αποφυλάκισή του, περιλαμβάνουν ποιήματα γραμμένα στο διάστημα 1949-1950, ενώ βρισκόταν στις φυλακές Ασβεστοχωρίου, και είναι επηρεασμένα από τις συνθήκες ζωής των πολιτικών κρατουμένων.

Το 1954 εκδίδεται η σειρά ποιημάτων του με τον τίτλο «Συνέχεια», η οποία μας

εισάγει σε καταστάσεις μιας μετεμφυλιακής κοινωνίας, φορτισμένης από το πρόσφατο παρελθόν. Ακολουθεί η «Συνέχεια 2» που εκδόθηκε το 1956 μέσα στον τόμο «Ποιήματα» όπου συγκέντρωσε την μέχρι τότε ποιητική του προσφορά. Η έκδοση αυτή σφραγίζεται με το ποίημα «Μιλώ», που η μελοποίησή του στάθηκε αφορμή και ευκαιρία να αποκτήσουν ιδιαίτερη δημοτικότητα το ποίημα και ο ποιητής στη δεκαετία του 1970.

Το ποίημα «Μιλώ...» είναι ένα από τα πιο συγκλονιστικά και αντιπροσωπευτικά έργα του Μανόλη Αναγνωστάκη. Ανήκει στη συλλογή «Συνέχεια 1» (1954) και θεωρείται από πολλούς το σημαντικότερο ποίημα του. Είναι ποιητική μαρτυρία και πράξη αντίστασης μέσα σε ένα τοπίο ιστορικής ήττας, ερείπωσης και υπαρξιακής αγωνίας. Ο ποιητής γίνεται συλλογική φωνή, δανείζοντας τη γλώσσα του στους αδύναμους, στους ανώνυμους, στους νικημένους — σε εκείνους που δεν μπορούν πια να μιλήσουν. Είναι μια ποιητική κατάθεση ευθύνης, όπου ο λόγος λειτουργεί όχι για να εμπνεύσει, αλλά για να θυμίσει και να μην αφήσει να ξεχαστεί η ήττα, ο πόνος, η σιωπή των άλλων. Το συγκριμένο ποίημα αγγίζει το αναγνωστικό κοινό, γιατί είναι ειλικρινές χωρίς μελοδραματισμό. Μιλά για τη μνήμη ως καθήκον, ενσωματώνει κοινωνική, ιστορική και υπαρξιακή αλήθεια, παραμένει συγκλονιστικά επίκαιρο: για κάθε εποχή όπου η συλλογική συνείδηση προσπαθεί να μείνει όρθια μέσα στον κυνισμό της μάζας. Χαρακτηριστικό είναι το παρακάτω απόσπασμα από το ποίημα «Μιλώ...»

Μιλώ...

*«Μιλώ για τὰ τελευταῖα σαλπίσματα
τῶν νικημένων στρατιωτῶν
Γιὰ τὰ κουρέλια ἀπὸ τὰ γιορτινά μας
φορέματα
Γιὰ τὰ παιδιὰ μας ποὺ πουλᾶν
τσιγάρα στοὺς διαβάτες.
Μιλώ για τὰ λουλούδια ποὺ μαραθῆ-
κανε στοὺς τάφους καὶ τὰ σαπίζει ἡ
βροχὴ
Γιὰ τὰ σπίτια ποὺ χάσκουνε δίχως
παράθυρα σὰν κρानία ξεδοντιασμένα
Γιὰ τὰ κορίτσια ποὺ ζητιανεύουν
δείχνοντας στὰ στήθια τὶς πληγές
τους
Μιλώ για τὶς ξυπόλυτες μάνες ποὺ
σέρνονται στὰ χαλάσματα
Γιὰ τὶς φλεγόμενες πόλεις τὰ σωρια-
σμένα κουφάρια στοὺς δρόμους
Τοὺς μαστροποὺς ποιητὲς ποὺ
τρέμουνε τὶς νύχτες στὰ κατώφλια
Μιλώ για τὶς ἀτέλειωτες νύχτες ὅταν
τὸ φῶς λιγοστεύει τὰ ξημερώματα
Γιὰ τὰ φορτωμένα καμιόνια καὶ τοὺς
βηματισμοὺς στὶς ὑγρὲς πλάκες
Γιὰ τὰ προαύλια τῶν φυλακῶν καὶ
γιὰ τὸ δάκρυ τῶν μελλοθανάτων».*

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης εξέδωσε, επίσης, το δίμηνο περιοδικό «Κριτική» και μετά τη διακοπή της εκδίδει τη «Συνέχεια 3». Ακολουθεί μακρά σιωπή του ποιητή μέχρι το 1970, οπότε εκδίδει τη συλλογική έκδοση «Δεκαοχτώ κείμενα», ποιήματα με γενικό τίτλο «Ο Στόχος», που έγραψε τα πρώτα χρόνια της δικτατορίας του 1967.

Το ποιητικό του έργο αποδίδει με τον καλύτερο τρόπο την ατμόσφαιρα και το αίσθημα της περιόδου της κατοχής και

των μεταπολεμικών χρόνων. Ο ίδιος, μάλιστα, θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στη χορεία των πολιτικών ή ιδεολογικών δημιουργών, οι οποίοι καθόρισαν τη μεταπολεμική ποίηση. Αποτελεί, ωστόσο, βασικό χαρακτηριστικό του έργου του το ότι, μολονότι οι στίχοι του εκφράζουν το αίσθημα μιας συγκεκριμένης περιόδου, παραμένουν ζωντανοί και στη σύγχρονη εποχή, υπερβαίνοντας το στοιχείο της ιστορικότητάς τους. Δημοσίευσε, ακόμη, ποιήματα και κριτικά σημειώματα σε διάφορα περιοδικά, ενώ είχε τακτική συνεργασία με την εφημερίδα *Αυγή*, όπου σχολίαζε λογοτεχνικά και πολιτικά θέματα. Ποιήματά του μελοποιήθηκαν από κορυφαίους Έλληνες συνθέτες, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Θάνος Μικρούτσικος, Γ. Γρηγορίου κ.α.

Γενικότερα όλο το έργο του Μανόλη Αναγνωστάκη μας εισάγει σε μια λυρική φωνή γεμάτη αγωνία. Η απογοήτευση από τον κόσμο που τον περιβάλλει και ο σαρκασμός δίνουν έναν ιδιαίτερο τόνο στην ποίησή του. Οι άνθρωποι είναι για τον Μ. Αναγνωστάκη «ενδεδυμένοι ευπρεπώς με καινούργια υποδήματα και γραβάτες ημίμαυρες, παρελθούσης νεότητας...», και αλλού «η αγάπη είναι ο φόβος που μας ενώνει με τους άλλους». Ανήκει στους ποιητές που εκφράζουν τα δυο χαρακτηριστικά της μεταπολεμικής ποίησης: Τον κοινωνιστικό χαρακτήρα και το άγχος, το αδιέξοδο. Ο πόλεμος, η κατοχή, ο εμφύλιος, οι φυλακίσεις και οι εξορίες, σημάδεψαν την ποίηση του Μ. Αναγνωστάκη, όπως και πολλών άλλων ποιητών της συγκεκριμένης εποχής.

Το 1986 του απονεμήθηκε το Α΄ Βραβείο ποίησης για το έργο του «Τα Ποιή-

ματα 1941-1971» και το 1997 ανακηρύχθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το 2002 του απονεμήθηκε, επίσης, το Μεγάλο Βραβείο Λογοτεχνίας από τα Κρατικά Λογοτεχνικά Βραβεία, Έργα του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά και τα ιταλικά.

Πρέπει να επισημανθεί, ως χαρακτηριστικό στοιχείο και ως αντικειμενική επιβεβαίωση, πως αρκετά νωρίς αποτιμήθηκε η ιδιαιτερότητα της ποίησης του Μανόλη Αναγνωστάκη, καθώς και το γεγονός ότι η απήχυσή της ξεπέρασε τα συνήθως περιορισμένα πλαίσια του αναγνωστικού κοινού της ποίησης. Ήδη, η νέα συγκεντρωτική έκδοση των «Ποιημάτων», 1941-1971 αριθμεί περισσότερες από 10 ανατυπώσεις!...

Ιερά δένδρα

Γιώγια Σιώκου

Κάθε νύχτα ιερά δένδρα
απόκοσμα γέρνουν
θροΐζοντας στο προσκεφάλι μου,
με χρυσοπόρφυρο ρετσίνα
να σταλάζει στα βλέφαρα
και ρυρεόκοκκους
να στροβιλίζονται διάφανα
στα όνειρά μου,
καθώς μελισσοφάγοι
και τσαλαπετεινοί
κρύβονται
στις πυκνές πευκοβελόνες
πίσω απ' τα κουκουνάρια

«ΔΥΣΠΙΣΤΕΙΤΕ...»

Η περί του «λογοτεχνικού ψώνιου»

«Καλά, καλά, όλοι γράφουν! Τι δουλειά κάνει;».

Εμμανουήλ Ροΐδης

Η έκφραση είναι μάλλον άκομψη, αλλά έχει επικρατήσει σαν δηλωτική μιας «κατάστασης» και αναγκάζομαι να τη χρησιμοποιήσω, έστω και με δυσφορία, για την ευκολία της

Μανόλης Αναγνωστάκης

συνεννόησης. Τα λογοτεχνικά ψώνια τα συναντούμε γύρω μας, σε κάθε μας βήμα. Δεν ανήκουν σε κανένα συγκεκριμένο κοινωνικό στρώμα, δεν υπάρχει προτίμηση στο φύλο ή στην ηλικία. Μπορεί να είναι καθηγητές πανεπιστημίου ή καλόγριες, τραπεζίκοι υπάλληλοι ή απόστρατοι στρατηγοί, νοικοκυρές της γειτονιάς ή μεγαλουσιάνες των σαλονιών. Το λογοτεχνικό ψώνιο ανήκει σε μια διαταξική συνομοταξία και η κοινωνική προέλευση παίζει ρόλο μόνον όσον αφορά τις πολλές ή περιορισμένες δυνατότητες διακίνησης του παραγόμενου «προϊόντος» βάσει μεγάλων ή περιορισμένων διασυνδέσεων. Σχεδόν όμως κατά κανόνα πρόκειται για άτομο επιτυχημένο στην όποια επαγγελματική του σταδιοδρομία ή τουλάχιστον εκεί δεν εμφανίζει κανένα ανάλογο σύνδρομο. Η πλευρά αυτή της ζωής του είναι «το κάτι άλλο», μια ανεξάρτητη παραφυάδα που ενδέχεται να περάσει τελείως απαρατήρητη από κάθε βέβηλο τρίτο μάτι, παρεκτός αν ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος την αποκαλύψει στο

κεχηνός ακροατήριο του περιβάλλοντός του.

Η ...αθωότητα

Μερικά ψώνια εκδηλώνονται από νωρίς και συχνά παραιτούνται και νωρίς από κάθε απώτερη φιλοδοξία. Πολλοί και ιδιαίτερα οι πιο φτασμένοι κοινωνικά, περιμένουν να περάσουν λίγο τα χρόνια, να εδραιωθεί η ανεπίληπτη κοινωνική τους υπόσταση, ώστε να μην μπλεχτεί με ασχολίες που στα μάτια των αμύητων θεωρούνται κατά κανόνα «ελαφρές» και, κάποια μέρα, σε φωνάζουν στο γραφείο τους, κλείνουν προσεχτικά την πόρτα και τη στιγμή που σερβίρουν το ποτό, σκύβουν και με φωνή δήθεν αδιάφορη αλλά καταφανώς συγκινημένη ψιθυρίζουν, «ξέρετε κι εγώ γράφω. Από φοιτητής ασχολούμαι, αλλά οι περιστάσεις, οι υποχρεώσεις, η δουλειά... Ρίξτε μια ματιά σας παρακαλώ σ' αυτά τα τετράδια και πέστε μου τη γνώμη σας, εσείς που ξέρετε, γιατί σκοπεύω τώρα πια να τα εκδώσω».

Οι περιπτώσεις αυτές είναι οι πιο αθώες, οι πιο ανθρώπινες και ελάχιστα ενοχλητικές. Δεν αποσκοπούν σε καριέρα, ξέρουν ότι δεν τους παίρνει πια ο χρόνος, απλώς θέλουν έστω μια φορά να 'δουν τ' όνομά τους τυπωμένο στο εξώφυλλο ενός βιβλίου και επιτέλους,

μέσα στις τόσες εκατοντάδες ή στις τόσες χιλιάδες ποιητικές συλλογές που κυκλοφορούν κάθε χρόνο, ποιον πειράζει να 'δουν το φως και «Τ' αγριολούλουδα του αγρού» ή «Το απάνθισμα των ερώτων μου»;

Η πληγή, είναι το ψώνιο που φιλοδοξεί μια καριέρα και καμιά δύναμη δεν είναι ικανή να το αναχαίτισει. Αν το έργο του «δεν αναγνωρίζεται» είναι γιατί το πνευματικό σινάφι είναι οργανωμένο σε κυκλώματα και σε κλίκες και αυτός δεν ανήκει πουθενά, γιατί θέλει να είναι ανεξάρτητος και έντιμος. Αν οι Ανθολογίες δεν τον συμπεριλαμβάνουν, ενώ τις σελίδες τους λυμαίνονται τόσοι και τόσοι ασήμαντοι, είναι γιατί οι ανθολόγοι είναι συνήθως αποτυχημένοι λόγιοι και μισούν καθέναν που άξιζει. Αν δεν του γράφονται κριτικές είναι γιατί τα πόστα είναι πιασμένα όλα από «ημετέρους» που βλογάνε τα γένια μεταξύ τους.

Το λογοτεχνικό ψώνιο παραμένει ψώνιο γιατί είναι ανύποπτο προς κάθε έννοια στοιχειώδους αισθητικής Ιεραρχίας. Μολαταύτα οργανώνει, θαυμάσια, με άλλους εξίσου ταλαντούχους αδικημένους, το δικό του κύκλωμα. Ύψιστη βέβαια καταξίωση είναι να αποκτήσει τον τίτλο του μέλους μιας από τις τόσες υπάρχουσες λογοτεχνικές Εταιρίες ή Συλλόγους, όπου σύμφωνα με το καταστατικό η ποσότης είναι διαπιστευτήριο αξίας και έτσι με τρία βιβλία στο ενεργητικό του (μόνον τρία; δεκατρία είναι σε θέση να γράφει) δικαιούται να εκπορθήσει τις πολυπόθητες πύλες και να προσθέσει εφεξής κάτω από το όνομα

του και τον επίζηλο τίτλο: μέλος της Εταιρίας τάδε.

Κάποτε δεν το κατορθώνει ούτε αυτό. Τι το απλούστερον; Μαζεύονται ξανά όλοι οι αδικημένοι, πηγαίνουν σ' έναν δικηγόρο και ένας καινούργιος Σύλλογος βλέπει το φως. Αφού τον αρνούνται τα έντυπα του κέντρου, γίνεται ένθερμος θιασώτης της αποκέντρωσης. Συνεργάζεται στις φιλολογικές στήλες αναρίθμητων επαρχιακών και τοπικών εφημερίδων. εγγράφεται στον «Άργο του Τύπου» και σε λίγο καιρό έχει περισσότερες κριτικές στα χέρια του απ' όσες ο Σεφέρης λίγο πριν πεθάνει.

Ένας καθηγητής της γαλλικής μεταφράζει, με το αζημίωτο, δυο ποιήματα του ή ένα διήγημα και το στέλνει σ' έναν φιλολογικό διαγωνισμό μιας κοινότητας της Νοτίου Γαλλίας όπου ο ρέκτης κοινοτάρχης διοργανώνει κάθε χρόνο διεθνές φεστιβάλ λογοτεχνίας. (Τα ψώνια δεν έχουν εθνικότητα -συναντιούνται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης).

Δεν αποκλείεται να πάρει εκεί και κανέναν έπαινο, οπότε κάτω από το όνομά του ένας πιο περίλαμπρος τίτλος φιγουράρει εσαεί: Βραβείο Γαλλίας! Αλλά και αν δεν πάρει, δεν έχει σημασία. Ανακαλύπτει κι εδώ έναν τίτλο: «Συμμετοχή στον διεθνή διαγωνισμό Γαλλίας» η κάπως έτσι. Αλλά ούτε και αυτές οι περιπτώσεις, που οπωσδήποτε δεν είναι αμελητέες, μπορούν να ξεπεράσουν το φλοιό της καλοσυνάτης θυμηδίας και να πολιτογραφηθούν σε κάποιο χώρο πνευματικής σοβαρότητας.

Ο κίνδυνος...

Η πιο επικίνδυνη περίπτωση, με συ-

νέπειες για τη γενικότερη πολιτιστική ζωή του τόπου, για τη διαμόρφωση του κριτηρίου στο πλατύτερο κοινό για τη διαιωνιζόμενη σύγχυση που συνεπιφέρει, είναι εκείνη του ψώνιου που κατορθώνει όντως να εισδύσει και να κοχλιωθεί μέσα στη λογοτεχνική οικογένεια πράγμα όχι ιδιαίτερας δύσκολο κάτω από ορισμένες συνθήκες, ανοχής, ανευθυνότητας, ωχαδερφισμού. Καλοπροαίρετοι άνθρωποι με σημαντικό πνευματικό όνομα, από ευγένεια, από οίκτο, από βαριεστημάρα, από ανάγκη περιφρούρησης της οικογενειακής τους γαλήνης, άλλοι πάλι αρκετά υστερόβουλα επειδή κάποια εκδούλευση περιμένουν σ' άλλους τομείς από το ψώνιο (μην ξεχνάμε ότι μπορεί να είναι εφοριακός, ανώτερος δικαστικός ή ιδιόκτητης συννεργείου αυτοκινήτων), άνθρωποι λοιπόν μ' ένα όνομα και με κύρος στην πνευματική πιάτσα, στέργουν επιτέλους να πουν δύο καλά λόγια σ' ένα περιοδικό ή νομίζοντας ότι θά γλυτώσουν ευκολότερα σπαταλούν επαίνους σε ευχαριστήριες επιστολές, βέβαιοι όντες πως μια ιδιωτική επιστολή είναι πάντα μια ιδιωτική επιστολή, μια *formula de politesse* που λένε οι Γαλάτες και που αφορά μόνο τον αποδέκτη. Αμ δε! Ακριβώς αυτό θέλει το ψώνιο Το επιστολιμαίο γραπτό ντοκουμέντο φυσικά κυκλοφορεί. Διοχετεύεται στους φιλολογικούς συντάκτες των εφημερίδων που ιδρώνουν να γεμίσουν τις στήλες τους, τυπώνεται σε ξεχωριστό φυλλάδιο μαζί με άλλα ανάλογα ντοκουμέντα, με τον τίτλο π.χ. «Πως μίλησε η κριτική για το έργο μου, Αυτό ήταν. Το ψώνιο αρχίζει να καθιερώνεται. Γίνεται πια ένα όνομα.

Αποκτά ένα εκτόπισμα, παύει πια για ένα μεγάλο μέρος του πνευματικού χώρου να θεωρείται ψώνιο. Είναι συνάδελφος, που έστω κι αν δεν έχουμε κατορθώσει να τελειώσουμε ένα του βιβλίο, δύσκολα μπορούμε να τον αγνοήσουμε χωρίς τον κίνδυνο να κατηγορηθούμε σαν εστέτ ή σαν μεροληπτούντες των δικών μας φίλων.

Η αλήθεια είναι πως η εμβέλεια του «επιτυχημένου» ψώνιου παραμένει ανώδυνη μέσα σε χώρους που, κάποια επιτέλους κριτήρια, όσο χαλαρά κι αν είναι, διαμορφώνουν ένα κλίμα ανοχής ή απόρριψης. Είναι όμως αρκετά βλαπτική σε χώρους εκτός σιναφιού, όπου το επιτυχημένο ψώνιο, με τους αδιαμφισβήτητους τίτλους αναγνώρισης από «εξέχουσες προσωπικότητες των γραμμάτων μας» νομιμοποιείται να παίξει το ρόλο του παράγοντος και του πνευματικού ταγού. Όσοι π.χ. έχουν ζήσει σε επαρχίες και ιδίως στις πιο απομακρυσμένες από την πρωτεύουσα ή τη συμπρωτεύουσα, θα έχουν γνωρίσει αρκετούς τέτοιους παράγοντες που κατά τα άλλα είναι αξιοπρεπέστατοι γιατροί, δικηγόροι ή επαγγελματίες, να δίνουν διαλέξεις, να απαγγέλλουν ποιήματα σε επετείους, να είναι μέλη επιτροπών του Δήμου «για την πολιτιστική ανύψωση του τόπου», να συντελούν εκ των πραγμάτων πια στη διαμόρφωση ενός κριτηρίου.

Όλα τα παραπάνω δεν γράφονται, φυσικά, διεκδικώντας κανένα εύσημο πρωτοτυπίας. Είναι κρούσματα χιλιοδικά, και μάλλον μη ιάσιμα. Συνιστούν οπωσδήποτε ένα μικρό κεφάλαιο της παθολογίας της πνευματικής μας πραγ-

ματικότητας, άλλοτε φαιδρό, συνήθως συμπαθητικό, αλλά και κάποτε και με κάποια δόση επικινδυνότητας όταν εμπλέκεται στη διαμόρφωση μιας ευρύτερης πολιτιστικής συνείδησης.

Όσο η πολιτιστική «έκρηξη» που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια στον τόπο μας -με τα γνωστά θετικά και τα πάμπολλα παρελκόμενα άρνητικά της- παίρνει διαστάσεις, χωρίς τις παράλληλες προϋποθέσεις, κριτικής αγωγής και σωστής αισθητικής παιδείας, τόσο η τελευταία κατηγορία, για την οποία μιλήσαμε πιο πάνω, αποκτά προσβάσεις (στηριγμένη στις έξωθεν καλές μαρτυρίες που καταλήγουν κάποτε να έχουν και επίσημη κρατική ή κομματική αναγνώριση) και επιτείνει τη θολούρα και τη σύγχυση.

Όλα καλά, αλλά υπάρχει πάντα και ο

(νομιμότατος) δαίμων της αμφιβολίας. Μπας και βάζουμε στο ίδιο σακί περιπτώσεις ανόμοιες άδικα και βιαστικά, και ποιο άραγε είναι το ασφαλτο κριτήριο για το «ψώνιο» ώστε να μη βρεθούμε αύριο στη δυσάρεστη θέση να αναθεωρήσουμε ντροπιασμένοι;

Σε εντελώς ακραίες και εξόφθαλμες περιπτώσεις, τα κριτήρια μοιάζουν μάλλον σίγουρα. Αλλά τι γίνεται με τις οριακές που είναι βέβαια και οι σοβαρότερες; Από που αρχίζει και που τελειώνει η διάκριση ψώνιο και μη ψώνιο; Ποιός έχει το κύρος να γνωματεύει εκάστοτε, να αποφαινεται, να καταδικάζει; Εδώ μόνο ένας στίχος -παραλλαγμένος για την περίπτωση- του Μιχάλη του Κατσαρού ταιριάζει σαν απάντηση:

«Δυσπιστείτε και σε μένα τον ίδιο που σας μιλώ».

Αγάπη

Αγάπη Ευθυμοπούλου

Είναι η αγάπη ένας ήλιος γελαστός
που αχτίδα ρίχνει και χαϊδεύει τα λουλούδια
άνεμος ήσυχου πελάου ευωδιαστός
και ψαλμωδία από ουράνια αγγελούδια.

Είναι το γάλα που θηλάζει το παιδί
κι η ζεστασιά για τον φτωχό που όλο κρυώνει
το ανθισμένο ανοιξιάτικο κλαδί
και η ελπίδα που τον άρρωστο ατσαλώνει.

Είναι το χρώμα τ' ουρανού τη χαραυγή
η αφοσίωση της μάνας στο μωρό της,
είναι το φάρμακο ενάντια στην πληγή
που η ζήλια ανοίγει όταν αρχίζει το χορό της.

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΡΑΜΜΟΣ ΕΦΟΡΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Στις 2/8/2025, έφυγε από τη ζωή, ο Κώστας Ράμμος, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Έφορος Βιβλιοθήκης, ετών 92 και ετάφη τη Δευτέρα 4/8/2025, στη Βράχα Ευρυτανίας. Στο ψήφισμα που εκδόθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο εξουσιοδότησε το μέλος του Δ.Σ. Φώτη Κουλαρμάνη να μεταβεί στη Βράχα – Ευρυτανίας, να διαβάσει το ψήφισμα που εξέδωσε για το θάνατο του μέλους μας και να απευθύνει το ύστατο χαιρε εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών με πρόσκληση του Προέδρου αυτής συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση σήμερα εκτάκτως Σάββατο 2 Αυγούστου 2025 και αφού άκουσε την εισήγηση του Προέδρου του Δ.Σ. της Ένωσης για τον ξαφνικό θάνατο την ημέρα αυτή του Κώστα Ράμμου, μέλους και Εφόρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης.

Ψηφίζει ομόφωνα:

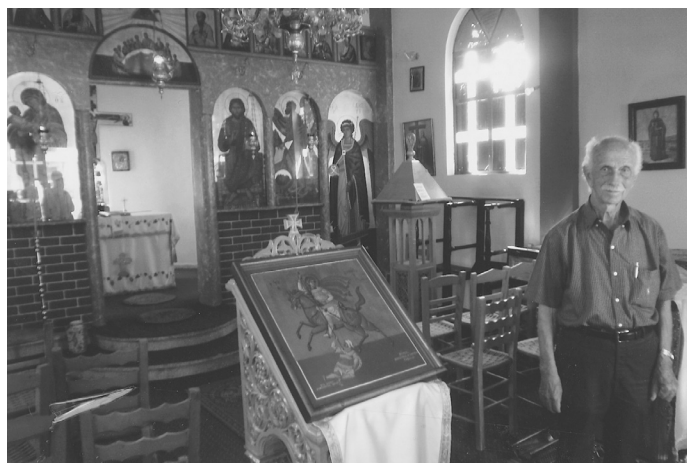
1. Να εκφράσει τα θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια του.
2. Να παραστεί εκπρόσωπος του Διοικητικού Συμβουλίου στην εξόδιο ακολουθία.
3. Να δημοσιευθεί το παρόν στο περιοδικό της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ».

Αθήνα 2 Αυγούστου 2025

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΠΡΟΔΡΟΣ
Λευτέρης Β. Τζόκας

Ο Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Απόστολος Φορλίδας

Ο Κώστας Ράμμος
στην εκκλησία που
έχτισε η οικογένεια
του το 1984 στη
Μνήμη του Αγίου
Δημητρίου, στη Βράχα
– Ευρυτανίας.

ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΣΤΟ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟ ΠΡΕΒΕΖΑΣ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΛΙΟΣ

Στις 29/5/2025, έφυγε από τη ζωή, το μέλος μας Απόστολος Στ. Κολιός, ετών 90, στο Θεσπρωτικό – Πρέβεζας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών εκπροσώπησε, ο εκπαιδευτικός συγγραφέας Αθανάσιος Στ. Παπαθανασίου, μέλος μας, που διαβίβασε τα συλλυπητήρια της Ένωσης και απηύθυνε το ύστατο χαίρε στην εξόδιο ακολουθία.

Η εξόδιος ακολουθία εφάλη την επόμενη ημέρα στον **Ι.Ν. ΓΕΝΕΣΙΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ** και ενταφιάστηκε στο κοιμητήριο Θεσπρωτικού. Ας είναι ελαφρύ το χρώμα που τον σκέπασε. Αιώνια η μνήμη του.

Τον εκλιπόντα αποχαιρέτησε ο **Αθανάσιος Στ. Παπαθανασίου**.

Αγαπημένε κι ακριβέ μου φίλε, Ποστόλη. Αισθάνομαι πολύ βαρύ το καθήκον να σ' αποχαιρετήσω για το μακρινό ταξίδι. Είναι μεγάλη η λύπη μου και βαθιά η συγκίνησή μου.

Με τον Ποστόλη είχαμε σταθερή φιλία από παιδιά του Δημοτικού Σχολείου. Από τη φιλία μας έχω, καλά φυλαγμένες στην ψυχή μου, όμορφες αναμνήσεις. Είχα την καλοτυχία να συναναστραφώ και να ζήσω μαζί του να γνωρίσω τα ανεξάντλητα ψυχικά χαρίσματά του. Ήταν άνθρωπος γεμάτος ευαισθησία, σεμνότητα και ανθρωπιά. Ευγενική και ήρεμη φυσιογνωμία. Υπέροχος άνθρωπος. Θαύμασα τον αληθινό φίλο, τον υποδειγματικό σύζυγο, τον στοργικό πατέρα, τον γλυκύτατο παππού. Θαύμασα την καρτερικότητά του στον πόνο και στην πίκρα, που του επιφύλαξε η ζωή. Εκεί στο σιωπηλό του μαρτύριο, φάνηκε το μεγαλείο της ψυχής του. Υπήρξε επαγγελματίας άριστος. Γνώση, ικανότητα, υπευθυνότητα και εντιμότητα ήταν συνώνυμα του Ποστόλη, τον χαρακτήριζαν απόλυτα.

Τα έργα των χειρών του, ποιοτικά, όμορφα, ανθεκτικά στο χρόνο, «μιλούν» δοξαστικά για τον καλλιτέχνη Ποστόλη Κολιό. Και θα μιλούν για πολλά ακόμη χρόνια.

Τα βιβλία του αποτελούν σπουδαία συμβολή στη διάσωση, τον εμπλουτισμό και την ανάδειξη της παράδοσής μας και του πολιτισμού του τόπου μας. Θυμίζουν τόπους του χωριού μας, γεγονότα, καταστάσεις και πρόσωπα που πέρασαν. Είναι μια τοπική κιβωτός λαϊκής παράδοσης και ιστορίας.

Τα βιβλία του αγγίζουν την ψυχή των απλοϊκών ανθρώπων. Είναι δώρο η κληρονομιά που άφησε σε 'μας.

Εκ μέρους της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών, της οποίας ο Απόστολος Κολιός υπήρξε εκλεκτό μέλος, εκφράζω τη βαθιά λύπη του προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και όλων των μελών της ΕΝΩΣΗΣ, και αποτίουν το οφειλόμενο χρέος τιμής, αγάπης και ευγνωμοσύνης, μετά στεφάνου.

Αγαπημένε μου φίλε Ποστόλη: Έζησες με ζηλευτή αξιοπρέπεια και φεύγεις γεμάτος από αγάπη, σεβασμό και ευγνωμοσύνη των δικών σου, με καταξίωση και μεγάλη εκτίμηση της κοινωνίας. Αυτό είναι το αληθινό βραβείο της ζωής:

Και το κέρδισες επάξια.

Οι δικοί σου άνθρωποι μπορούν να είναι υπερήφανοι για τον Ποστόλη και πλάι σ' αυτούς κι εγώ και όλοι όσους μας τίμησες με τη φιλία σου.

Προσευχόμαστε ο Κύριος να ευδοχήσει για την ευτυχία της ψυχής σου. Στο καλό, αγαπημένε μου φίλε Ποστόλη, στο καλό. ■

ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ Η ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ Δρ. ΦΑΝΗ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ - ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ

Η Αρχόντισσα της ζωής, πολυβραβευμένη συγγραφέας και ζωγράφος, Δρ. Φανή Ρουμελιώτη – Μαργαρίτη, μέλος της Ένωσης και βραβευμένη με ΧΡΥΣΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ, από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών, έφυγε από τη ζωή στις 6/7/2025, στην Αθήνα. Θερμά συλλυπητήρια στο μέλος της Ένωσης κόρη της Δρ. Αγγελική (Αντζή) Μαργαρίτη – Άντριους, σύζυγος του γιου της Πριγκίπισσας Αικατερίνης Ντέιβιντ – Άντριους και στην αδελφή της Ελένη Μαργαρίτη (κόρη της Φανής), Δρ. Οδοντιατρικής για τη Μάνα.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΤΡΙΟΥΣ

Ο χρόνος σταματά για λίγο.

Για να πούμε αντίο.

Ή μάλλον – για να πούμε ευχαριστώ.

Στεκόμαστε μπροστά σε ένα κενό που μοιάζει αδύνατο να γεμίσει. Σήμερα, δεν αποχαιρετούμε απλώς μια γιαγιά και μητέρα-αποχαιρετούμε μια εποχή, έναν τρόπο ζωής, ένα πνεύμα που συνδύαζε την τέχνη με την επιστήμη, το όνειρο με την πράξη.

Η γιαγιά μου δεν ήταν μια συνηθισμένη γυναίκα. Ήταν ποιήτρια με λέξεις που ανέδυναν αρώματα από παλιές αυλές, από φωνές που χάθηκαν αλλά ποτέ δεν σίγησαν. Ήξερε να ντύνει τη σιωπή με νόημα και να κάνει την καθημερινότητα να μοιάζει ιερή.

Ήταν ζωγράφος, που με μια πινελιά μπορούσε να φυλακίσει το φως του απογεύματος σε έναν καμβά ή να αιχμαλωτίσει το βλέμμα της μητέρας που αγκαλιάζει. Στο σπίτι μας, έχουμε τους πίνακες της που απεικονίζουν «τα αρχοντικά της Αθήνας».

Όταν ήμουν 6 χρονών, η γιαγιά μου

χάρισε ένα έργο, έναν πίνακα με έναν πιγκουίνο, που κατά έναν τρόπο αντιπροσώπευε την προσωπικότητά μου. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό αυτού του πίνακα ήταν ότι το έκανε με αγάπη και στοργή. Ζωγράφιζε όπως αγαπούσε – χωρίς περιορισμούς, με πάθος και με μια αθόρυβη δύναμη που ξεπερνούσε τα όρια του χρώματος.

Αλλά ήταν και επιστήμονας. Ήταν πρωτοπόρος στον τομέα της εμφυτευματολογίας, όταν κανείς στην Ελλάδα δεν γνώρισε σχετικά με αυτό. Η γιαγιά μου ήταν γνωστή στους ασθενείς ως «η γιατρός με τα χρυσά χέρια». Πρόσφερε στους ασθενείς της όχι μόνο θεραπεία, αλλά και ομορφιά και ευεξία. Δεν έβλεπε απλώς ασθενείς. Έβλεπε ανθρώπους, ιστορίες, ψυχές. Και τους φρόντιζε όπως μόνο μια γιαγιά ξέρει: με αφοσίωση, με λεπτότητα, με σεβασμό.

Έζησε τη ζωή της όπως έγραφε τα ποιήματά της: με μέτρο, αλλά και με τόλμη. Τολμούσε να είναι πρωτοπόρος ενάντια στο ρεύμα. Με μουσικότητα,

αλλά και με σιωπές που μιλούσαν πιο δυνατά από κάθε στίχο.

Η κληρονομιά της δεν είναι μόνο τα έργα της. Είναι η ευγένεια με την οποία αντιμετώπιζε τον κόσμο. Είναι η σοφία που μετέδιδε χωρίς να κηρύττει. Είναι η αγάπη που μας χάρισε χωρίς να ζητήσει ανταπόδοση.

Τη θυμάμαι... καθισμένη στον καναπέ, να της βάζω στην τηλεόραση την αγαπημένη της σειρά «Τα δίτχια του πεπρωμένου». Την ήξερε την ιστορία, την είχε δει πολλές φορές – αλλά κάθε φορά ήταν σαν πρώτη. Ζούσε τις στιγμές, ζούσε τους ήρωες, λες και το πεπρωμένο τους άγγιζε κι εκείνη.

Και δίπλα της εγώ, ένα παιδί που πίστευε πως κάνει κάτι σπουδαίο απλώς και μόνο επειδή της κρατούσε συντροφιά.

Και τις άλλες μέρες – τις πιο ανέμελες – καθόμασταν όλοι η οικογένεια, και τραγουδούσαμε:

«Δελφίني, δελφινάκι...»

Μπορεί να μην ήξερα όλα τα λόγια. Μπορεί να μπερδεύομαι.

Αλλά ήξερα το ρεφρέν: ήταν η φωνή της. Ήταν το χαμόγελό της.

Ήταν η αίσθηση πως όλα είναι καλά όταν τραγουδάς με εκείνον που αγαπάς.

Η γιαγιά μου δεν ήταν απλώς μια ποι-

ήτρια, ζωγράφος και επιστήμονας. Ήταν μια ψυχή που ήξερε να δίνει. Να νιώθει. Να βλέπει την ομορφιά στον κόσμο και να τη μεταδίδει και στους άλλους.

Σε μένα.

Γιαγιά, δεν θα σου πούμε αντίο. Θα σου πούμε ευχαριστώ.

Για τα μαθήματα, για τη ζεστασιά, για την ομορφιά που έφερες στη ζωή μας.

Και θα σε κουβαλάμε μέσα μας, σε κάθε στίχο που θα διαβάσουμε, σε κάθε πίνακα που θα δούμε, σε κάθε πράξη φροντίδας και καλοσύνης.

Και τώρα, που φεύγει, παίρνει μαζί της κάτι από την παιδικότητά μου.

Αλλά μου αφήνει κάτι πιο δυνατό:

Τη μνήμη της. Τον ήχο της φωνής της. Τα τραγούδια μας. Τις σιωπές μας. Τη βαθιά, άρρητη αγάπη που δεν χρειάστηκε ποτέ πολλά λόγια.

Γιαγιά μου,

Ήσουν το δελφίني μου,

Κι εγώ η μικρή σου βαρκούλα.

Θα συνεχίσω το ταξίδι, κρατώντας την παρουσία σου στην ψυχή μου — όπως μόνο τα αληθινά αγαπημένα πρόσωπα μπορούν να παραμένουν:

Αθόρυβα. Βαθιά. Αιώνια.

Καλό σου ταξίδι στο φως.

Ο ΤΡΥΦΩΝ ΣΕΡΒΕΤΑΣ ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΣΤΟ ΠΕΤΑ – ΑΡΤΑΣ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στις 15 Μαΐου 2025, έφυγε από τη ζωή, ο εκπαιδευτικός, συγγραφέας Τρύφων Σεργετάν, ετών 89, μέλος της Ένωσης και ετάφη στο Πέτα – Άρτας.

Το Δ.Σ. της Ένωσης συλλυπείται την Οικογένεια του εκλεκτού μέλους που έφυγε από τη ζωή. Θα τον θυμόμαστε όσο ζούμε για το έργο του.

Λ.Β.Τ.

ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ Η ΧΑΡΙΣ ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΥ

Η Χάρις Καλιακάτσου, ετών 50, κόρη της Ιφιγένειας Καλιακάτσου, μέλος της Ένωσης έφυγε από τη ζωή, στις 23/9/2024, στην Άρτα, λάτρισσα της Λογοτεχνίας και της Μουσικής. Στη Μνήμη της, στο παραποτάμιο πάρκο της Άρτας, που ήταν από τους πρωτεργάτες και στήριξαν την προσπάθεια της Ομάδας για τη δημιουργία του Πάρκου, φυτεύθηκε μια Ελιά, στις 21/11/2024. Αιώνια η Μνήμη. Η μητέρα της Ιφιγένεια Καλιακάτσου, μας έστειλε το μήνυμα:

Άρτα 1/8/25

Εὐχαριστῶ τὰ θερμὰ συμπληρώματα
τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνωσης
ἑργήτων λογοτεχνῶν.

Μὲ συγκινητικὴ ἰδιαίτερη.
ἀπὸ παρακαλῶ ὅπως δεχθεῖτε τὸ ὡσὸν
ζῶν Ι.Ο.Ε. σὺν τῇ μητρὶ τῆς ἀφ᾽ ἑμοῦ
Χάρις λάτρισσα τῆς αἰδέσεως τῆς
λογοτεχνίας καὶ μουσικῆς.
Ὡς εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδιάς.

Ἰφιγένεια Καλιακάτσου.

ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟ ΜΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΥΓΗ ΜΠΟΜΠΟΛΗ – ΚΑΜΠΡΗ

Στις 23 Ιουνίου 2025, έφυγε από τη ζωή, το μέλος μας Χρυσσαυγή Καμπρή – Μπόμπολη, μητέρα της Αγγελικής Μπόμπολη, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης και ετάφη στα Κύθηρα. Το Δ.Σ. συλλυπείται θερμά την Οικογένεια της.

Η Ιφιγένεια Καλιακάτσου έστειλε το παρακάτω μήνυμα:

Αρσα 1/6/25-

Πρὸς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο
Ἑλλήνων Προσέχων:

Μετὰ γένος μου προγορήθηκα εὖ
θάνατο τῆς ἀγαθότητος εὐαδόμης μου
χρυσσαυγῆς Μπόμπολη.

Ἡ ὁμοῖα ἦσαν τὸ ἀνταρξικὸν μου
νοῦν αὐτοῖσιντας μου ἀνταρξικοῦς
οἰσόντες!

Τὰ δερμά μου συμπατήρια εὐνοῖα γενέσθαι
τῆς καὶ εὐνοῖα γενέσθαι τῶν προσέχων.

Ἰπὶ μνήμῃ τῆς δεσφείε ευέρους
μου 50 €

Μετὰ τιμῆς
Ἰφιγένεια Καλιακάτσου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Πήραμε τις συνδρομές των μελών μας για τα έτος 2025. Ο εντός παρενθέσεως αριθμός είναι της διπλότυπης απόδειξης:

ΕΤΟΣ 2025

Παπακωνσταντόπουλος Νικόλαος (58)	– Η κ. Ιφιγένεια Καλιακάτσου στη μνήμη της κόρης της Χάρις, το ποσό των 100 € (65)
(έτη 2023, 2024, 2025)	
Κρεμμύδας Κωνσταντίνος (59)	– Η κ. Ιφιγένεια Καλιακάτσου στη μνήμη της ξαδέρφης της Χρυσανγής Μπόμπολη, το ποσό των 50 € (66)
Ποντίκης Θύμιος (60)	– Η κ. Αγγελική Μπόμπολη, μέλος Δ.Σ. της Ένωσης, στη μνήμη της μητέρας της Χρυσανγής Μπόμπολη - Καμπρή, μέλος της Ένωσης, το ποσό των 100 € (69)
Μπόμπολη Αγγελική & Χρυσανγή Καμπρή (61)	
Βάσσος Ιωάννης (62)	
Παπαδάμ Χρυσοντίνη (64)	
Σιαφλός Γεώργιος (67)	
Τσιρώνης Ελευθέριος (68)	

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ

– Η οικογένεια του Απόστολου Κολιού στη μνήμη του, το ποσό των 50 € (63)	Τσώλης Γιάννης (57) 50 €
	Βάσος Ιωάννης (62) 30 €
	Παπαδάμ Χρυσοντίνη (64) 30 €

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΑΜΕΙΟΥ

Η συνδρομή σας στην Εθνική Τράπεζα
IBAN: GR6101100400000004062505138

Ζητώ γιατρό!..

Κώστας Χ. Κρεμμύδας

Στα χρόνια τα ογδόντα μου ζητώ γιατρό σπουδαίο να κόβει χρόνια γηρατειών και να σε φτιάχνει νέο. Να μου ξεγράψει γηρατειά, έστω και κοτσονάτα και την υπόλοιπη ζωή να μου την κάνει νιάτα.

Από τα χρόνια που 'ζησα, την πείρα να κρατήσω και το ρετάλι της ζωής ως νέος να το ζήσω. Να 'χω σοφία γέροντα με σφρίγος φρέσκιας νιότης. Ζητώ γιατρό, να 'ναι βαθύς της επιστήμης γνώστης...

Ο Μπογκομόλετς, η Ασλάν, ο Βορονόφ και άλλοι στην ιστορία πέρασαν ως μάλλον τσαρλατάνοι. Γυρεύω σύγχρονο γιατρό, που θα μου πει σταράτα πως το φινάλε μιας ζωής, μπορεί να γίνει ..νιάτα!..

Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου 2025

Εφέτος πραγματοποιήθηκε και πάλι το Πολιτιστικό Αυγουστιάτικο Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου στο Παλαιοχώρι Σκούπας Άρτας από 7 έως 12 Αυγούστου με είσοδο ελεύθερη για το κοινό. Για 22^η συνεχή χρονιά η Ρίτα Μυστακοπούλου- Νάστου διοργάνωσε και χρηματοδότησε το Φεστιβάλ που έχει γίνει θεσμός σε αυτό το ανοιχτό πέτρινο θέατρο στα Τζουμέρκα που με πολύ μεράκι έχτισε.

Το φεστιβάλ ήταν αφιερωμένο στη μνήμη του αείμνηστου μεγάλου τροβαδούρου της λαϊκής μας Ηπειρώτικης παράδοσης, αυτοδίδαχτου κλαρινίστα Πετρολούκα Χαλκιά, ο οποίος με κατάθεση ψυχής προσέφερε στην Ελλάδα παραδοσιακό πολιτισμό. Το κλαρίνο του κελάηδησε ήθη- έθιμα, τον έρωτα, το γάμο, τον πόνο, την ξενιτιά, το πανηγύρι και το μοιρολόι, γενικώς την ψυχή της Ηπείρου.

Την **Πέμπτη 7 Αυγούστου** το Φεστιβάλ άνοιξε με την παιδική σκηνή της Γιώτας Τζουάνη και το έργο «Η Πεντάμορφη και το Τέρας», ένα από τα πιο διδακτικά παραμύθια όλων των εποχών, μια μεγάλη ονειρική παραγωγή για μικρούς και μεγάλους, μια παράσταση για όλη την οικογένεια. Μια φτωχή κοπέλα, η Μπελ, φυ-

λακίζεται από το τέρας στο κάστρο του ως αντάλλαγμα για την απελευθέρωση του πατέρα της. Παρά το φόβο της, γίνεται φίλη με όλους όσους κατοικούν στο κάστρο και μαθαίνει να προσπερνά την εξωτερική εμφάνιση του τέρατος, διακρίνοντας την αληθινή καρδιά του πρίγκιπα που κρύβεται μέσα του. Παιδαγωγικοί σκοποί: ικανότητα του να μπορείς να βλέπεις την πραγματική εσωτερική ομορφιά ακόμα και κάτω από τη μάσκα της εξωτερικής ασχήμιας.

Κείμενο, Διασκευή, Σκηνοθεσία: Γιώτα Τζουάνη, Βοηθός Σκηνοθέτη: Ρία Ντεγιάννη, Σκηνικά: Μαρσώ Φίλη, Χορογραφίες: G.T, Ήχος-Φώτα: Μάριος Τριανταφυλλόπουλος, Κουστούμια : Kristina Spahillari, Ενορχήστρωση: Γιάννης Προπόνας

Παίζουν: Κατερίνα Πολυδερα, Θωμάς Σπυρόπουλος, Ρία Ντεγιάννη, Μαρσώ Φίλη, Περικλής Τσαμαντάνη

Την **Παρασκευή 8 Αυγούστου** παίχτηκε η ξεκαρδιστική κωμωδία «Σόδομα και Γόμορρα». Τί θα συμβεί όταν ο Διευθυντής κος Παπαδόγκονας λέει φέματα ότι θα φύγει για το εξωτερικό, αλλά εκείνος πηγαίνει στο εξοχικό του κρυφά από την γυναίκα του και τους υπαλλήλους του και ανακαλύπτει, ότι δεν είναι μόνος του εκεί;

Ένα εξοχικό, 2 κλειδιά, 3 ζευγάρια και 1 γιαγιά... Πού θα καταλήξουν όλα αυτά, άραγε;

Κείμενο-Σκηνοθεσία: Γιώτα Τζουάνη, Βοηθός Σκηνοθέτη: Ρία Ντεγιάννη, Σκη-

Η Πώτα Ζουάνη με το θίασο της

νικά: Μαρσω Φίλη, Ήχος-Φώτα: Μάριος Τριανταφυλλόπουλος, Κουστούμια: Kristina Spahillari

Παίζουν: Κώστας Φραγκολιάς, Κωνσταντίνος Σπάθη, Μαρσω Φίλη, Χρήστος Μαραθιάς, Ρία Ντεγιάννη, Χρήστος Ζήσης, Κατερίνα Πολυδερά

Το **Σάββατο 9 Αυγούστου** παρουσιάστηκε το θεατρικό έργο «Νυφικό κρεβάτι» από το θίασο του Χρήστου Χρήστου. Η υπόθεση του έργου εστιάζει στην ιστορία ενός ζευγαριού, του Μάικ και της Αγνής, από τη γνωριμία τους μέχρι τα βαθιά τους γεράματα. Το έργο εξετάζει τη ζωή τους μαζί, τις χαρές, τις δυσκολίες, τους τσακωμούς και την αγάπη που τους ενώνει σε κάθε στάδιο του γάμου τους, συμπεριλαμβανομένων και των προκλήσεων όπως η απιστία. Είναι μια γλυκόπικρη κωμωδία που αναδεικνύει τη σημασία της συντροφικότητας και της αγάπης στον έγγαμο βίο. Με το έργο αυτό, ο Ολλανδός συγγραφέας Jan de Hartog, έχει εξασφαλίσει μια τι-

μητική θέση στην παγκόσμια λογοτεχνία.

Απόδοση: Μαρία Προϊστάκη, Σκηνοθεσία: Χρήστος Χρήστου, Ερμηνεύουν: Πέτρα Μαυρίδη και Χρήστος Χρήστου.

Από την παράσταση Νυφικό Κρεβάτι με το Χρήστο Χρήστου και την Πέτρα Μαυρίδη

Την **Κυριακή 10 Αυγούστου** παρουσιάστηκε το έργο «Σιωπηλές Κραυγές» από το Θέατρο Πρόβα. Η παράσταση μιλάει για έναν ήρωα που πέρασε όλη του τη ζωή ως ηθοποιός του θεάτρου και

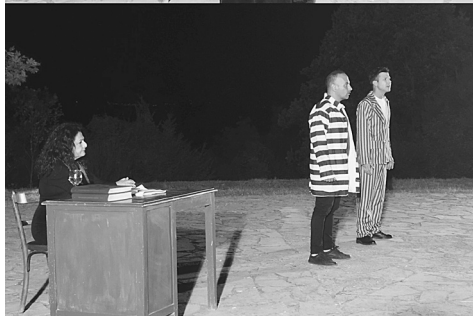
Από την παράσταση Σιωπηλές Κραυγές με τη Μαίρη Νικοηαΐδη και το Σωτήρη Τσόγκα

τώρα που μεγάλωσε δεν μπορεί να πιστέψει ότι τελείωσε η καριέρα του και για μία μάνα που μπροστά στα μάτια της δολοφονήθηκε ο γιος της από τους φασίστες στο πραξικόπημα στην Κύπρο το 1974, η οποία ως σύμβολο κάθε αδικαίωτης μάνας έρχεται να θέσει ξανά ερωτήματα που παραμένουν αναπάντητα.

Συγγραφείς: Κωστούλα Μητροπούλου, Γιώργος Νεοφύτου, Προσαρμογή Κειμένου: Σωτήρης Τσόγκας, Σκηνοθεσία- Φωτισμοί: Σωτήρης Τσόγκας, Σκηνικά- Κοστούμια: Μιχάλης Σδούγκος, Μουσική: Νίκος Χαριζάνος, Νανουρίσματα: Λεωνίδας Σακελλαρίδης, Lucie Louvrier, Αχορντεόν (BAYAN): Valentyna Akhmedzyanova, Σχεδιασμός φωτισμών: Γιώργος Σηφάκης, Α' Βοηθός Σκηνοθέτη: Φλωρεντία Νταή, Β' Βοηθός Σκηνοθέτη: Κώστας Κατσενος, Βοηθός Σκηνογράφου: Δημήτρης Καλαμάτας

Διανομή: Ροβεσπιέρος: Σωτήρης Τσόγκας, ΜΑΡΙΑ: Μαίρη Ραζή. Συμμετέχει η Φλωρεντία Νταή.

Την Δευτέρα 11 Αυγούστου παίχτηκε δραματοποιημένη ποίηση του Όσκαρ Ουάιλντ. «Η Μπαλάντα της Φυλακής του Ρέντιγκ» είναι μια σπαρακτική κραυγή ενάντια στην απάνθρωπη μεταχείριση ανθρώπου από άνθρωπο. Η νόμιμη βία της θηλειάς του δήμιου, η άρνηση στους καταδικασμένους ο, τιδήποτε άλλου εκτός από τον θάνατο, η φρίκη κι ο τρόμος όταν εκτελείται η έσχατη ανομολόγητη πράξη παρουσιάζονται συγκλονιστικά από το θίασο της Καίτης Κριτωτάκη

Από την παράσταση η Μπαλάντα της Φυλακής του Ρέντιγκ του Όσκαρ Ουάιλντ

Την Τρίτη 12 Αυγούστου παρουσιάστηκε το «Έγκλημα Λάθους» της Πολύνας Ευτυχίας Γκιωνάκη. Το έργο αφορά στη ζωή και τη δολοφονία της μεγάλης ηθοποιού Ελένης Παπαδάκη την εποχή του Εμφυλίου. Η παράσταση αναφέρεται στην εποχή '40 έως '44 και είναι ταυτόχρονα τόσο σύγχρονη. «Η ψυχή αν δεν βρει δικαίωση δεν ησυχάζει» λέει η ηρωίδα. Η καριέρα, ο φθόνος των συναδέλφων, η δολοφονία και η συγγνώμη της Ιστορίας στο Έγκλημα Λάθους. Ένα έργο με σκληρές αλήθειες για την εξουσία και για το παρασκήνιο της τέχνης. Η παράσταση είναι βασισμένη σε ιστορικά ντοκουμέντα, ύστερα από μεγάλη έρευνα της Πολύνας Ευτυχίας Γκιωνάκη.

Σκηνοθεσία: Στέβη Μπουζιάνη, Σκηνικά: Λύμπερτη Πολύζου, Κοστούμια:

Η Πολύνα Γκιωνάκη στο ρόλο της Ελένης Παπαδάκη στην παράσταση Έγκλημα Λάθους

Ιρέν Χρονά, Χορογραφίες: Τάκης Λουκάτος, Μουσική επιμέλεια: Γιώργος Βολονάκης, Σχεδιασμός Φωτισμών και video: Στέβη Μπουζιάνη, Ήχος: Αλέξανδρος Σακελλάρης, Βοηθός Σκηνοθέτη: Λευτέρης Παπανικολάου Γκιωνάκης, Παραγωγή: Εταιρεία Θεάτρου Χρυσήδα

Ερμηνεύουν: Πολύνα Ευτυχία Γκιωνάκη, Λευτέρης Παπανικολάου Γκιωνάκης, Πιάνο- Τραγουδι : Μαρία Κάτσαρη, Στην φωνή του Αλέξη Σολομού ο Βασίλης Λέκκας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,
Ρίτα Μυστακοπούλου-Νάστου

Ωδή στον έρωτα

Άρης Γ. Χαραλαμπίδης

Χίλια τα χρώματα του έρωτα κι όλα τους μαγεμένα
καθώς καυτά ξεχύνονται από ηφαίστεια ανοιχτά,
στης καρδιάς τα τρίςβαθα στήνουνε τους κρατήρες
και κάνουν τα αισθήματα σαν λάβα πορφυρά.

Αστέρια έχει στα μαλλιά και στη ματιά φεγγάρια
για να φωτίζουν απαλά τις νύχτες τις μεγάλες,
αυτές που αξημέρωτες νωχελικά γλιστράνε
πάνω σε χείλη λαίμαργα κι αγκάλες φλογερές.

Γλυκά τη μέθη την περνά στους πιο λεπτούς νευρώνες
και στην καρδιά αλλόκοτη ηχεί μια μουσική,
με σιωπές μυριόκλωνες τα βλέφαρα χαϊδεύει
κι όπως στα χείλη μπλέκεται λέξη δε λέει να βγει.

Ερωτα χιλιοπρόσωπε, πιο δυνατέ απ' το Δία,
με τη σφοδρότητά σου γκρεμίζεις και βουνά,
συ κυβερνάς το πλοίο μας ως τη στερνή πνοή μας
δίχως εσένα η ζωή δεν θα 'χε νοστιμιά.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

γη της αλληλεγγύης

Συνέδριο για τη «Δωρεά Οργάνων»

Επιστημονικό συνέδριο διοργανώθηκε το Σάββατο 5 Απριλίου 2025 στην Εθνική Πινακοθήκη των Αθηνών με θέμα «Συναισθηματική νοημοσύνη, γη της αλληλεγγύης» που αφορούσε την Δωρεά Οργάνων. Το συνέδριο αυτό διοργανώθηκε από την GiveTo Live και τελούσε υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων, του Ομίλου «Υγεία», «Μητέρα», και «HEAL». Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του συνεδρίου η Διευθύντρια της Παθολογικής Κλινικής «ΜΗΤΕΡΑ» η Ιατρός κ. **Ελευθερία Κρικέλη***, η οποία κατά την έναρξη του Συνεδρίου τόνισε:

«Αντλώντας δύναμη από το αίσθημα της ανιδιοτελούς φιλαλληλίας, σας καλωσορίζουμε στο Επιστημονικό Συνέδριο που διοργανώνει η GiveTo Live (AMKE) υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων, σε συνεργασία με την Α' Παθολογική Κλινική του «ΜΗΤΕΡΑ» και την Ακαδημία Προηγμένης Εκπαίδευσης Heal Academy, με θέμα: «Συναισθηματική Νοημοσύνη, γη της αλληλεγγύης».

Ακολουθώντας την ρήση του Πρωταγόρα «Πάντων Μέτρον Ἄνθρωπος», φιλοδοξούμε να γίνουμε ο σεμνός καταλύτης στην ευαισθητοποίηση των συνανθρώπων μας, αλλά και της Πολιτείας, ξεκινώντας από την κορωνίδα της φιλαλληλίας που δεν είναι άλλη από τη Δωρεά Οργάνων.

Σας προσκαλούμε να πορευθείτε μαζί μας και να συμβάλλετε με τις δυνάμεις σας σε αυτή την προσπάθεια».

Συντονίστρια του Συνεδρίου η δημοσιογράφος και παρουσιάστρια του Κεντρικού Δελτίου ειδήσεων ONE Channel κ. **Ηλιάννα Κουλαρμάνη**.

Το συνέδριο παρακολούθησε μεγάλος αριθμός συνέδρων και χαιρέτισαν: Ο Υφυπουργός κ. **Μάριος Θεμιστοκλέους**, η τ. Υφυπουργός κ. **Ζωή Ράπτη**, καθώς επίσης ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος του «ΥΓΕΙΑ» κ. **Ανδρέας Καρταπάνης**.

Τις εισηγήσεις παρουσίασαν: Η Ιατρός κ. **Ελευθερία Κρικέλη**, ο καθηγητής Ιωάννης κ. **Μπολέτης**, Πρόεδρος του Καρδιοχειρουργικού Κέντρου «Ωνάσειο» η ιατρός κ. **Γιούλη Μενουδάκου**, εκπρόσωπος του Ε.Ο.Ν., η Παιδίατρος-αιματολόγος κ. **Ελένη Βασιλάτου-Κοσμίδου**, η Παιδίατρος-αιματολόγος, κ. **Βασιλική Κίτρα-Ρούσσου**, η Πρόεδρος του Ινστιτούτου Οδικής Ασφάλειας, η Παιδίατρος κ. **Βάσω Μυλωνά**, ο Αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου

Πειραιά **κ. Πλάτων Τήνιος** η Πρόεδρος του **ΗΠάρχω κ. Χριτίνα Θεοδωρίδου**, ο Περιφερειακός Σύμβουλος Αττικής **κ. Κωνσταντίνος Μαρκουῆζος** και ο Πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Μεταμοσχευμένων **κ. Δημήτριος Μαγγίνας**.

Ανέγνωσε αποσπάσματα η **κ. Πέγκυ Σταθακοπούλου** από τα βιβλία «**Από Αύγουστο σε Αύγουστο**» και «**Δώρο Ζωής**», της **κ. Ελευθερίας Κρικέλη**, Ακούθηκε δεξίωση των συνέδρων.

* Η **Ελευθερία Κρικέλη** είναι ιατρός. Σπούδασε ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης όπου απέκτησε την ειδικότητα Παθολογίας με εξειδίκευση στην Εντατική Θεραπεία.

Απο το 1985 μέχρι το 2001 εντάχθηκε στο επιστημονικό δυναμικό του Νοσοκομείου Υγεία. Από το 2001μέχρι το 2011

διετέλεσε Διευθύντρια της Δ' Παθολογικής Κλινικής του Νοσοκομείου Ερρίκος Ντυνάν και από το 2011 έως σήμερα είναι Διευθύντρια της Α' Παθολογικής Κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου «Μητέρα» και Συντονιστής του Παθολογικού Τομέα.

Βραβεύτηκε για το πρώτο της βιβλίο «**Από Αύγουστο σε Αύγουστο**» από την Ακαδημία Αθηνών, ενώ το έτος 2023 βραβεύθηκε από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών για το δεύτερο βιβλίο της με τίτλο «**Ο Κύριος Στάν Κρεμς**», και είναι αριστίδην μέλος της ανωτέρω Ένωσης.

Ο σύζυγός της είναι ο Νικόλαος Κρικέλης, καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, γιος του καθηγητή της Ιατρικής Ιωάννη Κρικέλη από το Καροπλέσι και της Ιατρού Ανδριανής Κατσόγιαννου από τον Κλειτσό. ■

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ιφιγένεια Καλιακάτσου

Το μέλλον που όσο σε λικνίζουν
τα μητρικά κύματα είναι μελιχρό.
Το μέλλον δεν το μετράμε με μέτρα κοινά.
Ο χρόνος συρικνώνει το μέλλον μας.
Οι ευχές για το μέλλον έχουν υπερβολή
η ζωή μας είναι θηλυκή...

Και ίσως χαρτοπετσέτα και χαρτομάνδηλο
μιας χρήσης ηδονική.
Η γενιά της αδιαφορίας κοιμίζει τον κόσμο
γι' αυτό μην ξεκινήσεις τίποτα πριν λογαριάσεις
το τέλος.

Το λιθόστρωτο γίνεται και μαλακό
στο τέλος της ζωής μας.

Τη λήθη τέμνοντας

Γιάννης Τσούτσιας

Με χορηγό τον χρόνο,
στοιχειά τα νιάτα.
Η ζωή απουσίες γίνεται...

Σιωπή και μελάνη,
κλειδί η πένα.
πότες, εικόνων ανοίγουν.

Δρεπάνια οι σκέψεις,
σε λιμάνια σταθμών,
τις μνήμες θερίζουν.

Σπέρματα ανάσας οι λέξεις
σε απόγευμα σελίδων,
γεννούν τη γραφή.

Σε χάρτινα απόνερα
χρεωμένων στιγμών,
συνοδεία κομμάτων, έρχεσαι.

Ευτυχία

εγγίζω

Μαίρη Τσούτσια

Υάκινθοι σκορπίζουν το άρωμά τους
σε κήπους ονείρων νυχτερινής αγκαλιάς
ξυπνώντας μνήμες άνθους εαρινής δροσιάς.

Επιλογή ζωής επιλογή ψυχής·
μελέτης άθλος παραδομένος
σε υποχρεώσεων φυλακή.

Σταγόνα σμαραγδένια κυλά στην θύμησή μας
άλλου Θεού αστέρι·
φωτισμένες στιγμές που αγρικούν στις πηγές
καρδιάς αγάπη παντοτινή.

Ανέφικτο το πέταγμα
με φτερά κρουσταλλένια·
εύθραυστες ισορροπίες
σε σκοινιά τεντωμένα.

Γιορτή λαμπρή περίλαμπρη
όντων αφιερωμένων στις ανέσπερες ελπίδες
ταξιδιού χωρίς επιστροφή.

Ονείρων άβυσσος
μικρός παράδεισος
χαμένων πόθων καταφυγή.

Παράνοια...

Γιάννης Καζάκος

Έσβησαν οι φωτιές της γνώσης,
χάθηκαν οι πηγές των αισθημάτων,
απόδρασαν τα αισθήματα του καθήκοντος,
λιποτάκτησαν οι αισθήσεις της πραγματικότητας.

Κύμβαλα αλαλάζοντα, αφρούρητους λόγους,
κύματα φθόγγων, απανθρακωμένων γνώσεων,
φέρνουν το σκοτάδι της απόλυτης παράνοιας,
εκπαρθενεύουν τον αστερισμό του λογικού σύμπαντος.

Κομίζουν τη «δημιουργική ασάφεια» ως εύρημα,
την «ολιγαρχική αφθονία» ως επίλυση
και την «προαιρετική υποχρεωτικότητα» ως λύση!

Αυτές οι αθεμιτοουργίες μεθυσμένων εγκεφάλων,
στο φως της νεκροφάνειας απόκληρων ήχων αλάλων
δεν είναι παρά η μοναξιά της αφωνίας των νάνων
στο αφροστεφάνωμα της επιτυχίας των «πλάνων»!

Κι όμως, ο αποίμαντος λόγος, δεν είναι μόνος.
Στην πύλη του χρόνου προσμένει ο ξέφωτος δρόμος.
Όταν απαγχονίζουν τα ηλιοτρόπια της ζήσης τους,
όταν τ' αερικά της μαρμαρωμένης φαντασίας τους
στήνουν φαντάσματα της ακυβέρνητης ζωής τους,
δεν θα χαρούν την ανθορροή και το φως των χρωμάτων.
Τη μαγική ακροβασία των γήινων πνευμάτων.

Δεν χτίζονται οι ζωές με ψέματα και αίματα,
ούτε οι κοινωνίες με εξόριστες μνήμες και αστόλιστες
φωτιές.
Η θανή των αισθήσεων, έρχεται αμείλικτη με το χρόνο.
Το πνεύμα όμως, άκτιστο μένει πάνω στο θρόνο
και ορθοπατεί ανέερο στον ακήρατο χρόνο.

Με τον καινούριο σχολικό χρόνο ΑΛΦΑ – ΒΗΤΑ

Παναγιώτης Χ. Χαραλαμπίδης

Μια στροφή στα περασμένα, των παλιών τις θύμησης...
χρόνια σχολικά για μένα, την ανέμη γύρισες,
στην παρέα μας απόψε, ω φίλε μου, συμμαθητή,
το Μητρώο όλοι ανοίξτε, του καθένα μας κριτή.

Γράφει τη γενέθλια γη του, ηλικία, την πατρίδα,
τις σπουδές, την προκοπή του, μια ετήσια εφημερίδα...
Έτη «συναπτά» από τότε, «Αλφα - Βήτας» εποχή,
μη μετράτε, πως και πόσα - σ' αστραπή ήσαν, κι ως βροχή.

Στου Σχολείου μας το προαύλιο συναχθείτε μίαν αυγούλα
νοερά, με τα παιδάκια κάντε ομάδα προσευχούλα.
Και στο «Δι' ευχών...», σαν 'κείνα παν' για μάθημα στις τάξεις,
τα λουλούδια και τα κρίνα, σεις γυρίστε στις «Συντάξεις!...».

Τί μας κόψανε απ' τα κόπια, μιας ολόκληρης ζωής,
Μοίρα μας γραφτό ήταν τούτο γι' όλους, τόσους δυστυχείς...
Στα δικά σας Σχολαρχεία!, καφεενία γειτονιάς σας,
«περασμένα μεγαλεία» νιότης γειά σας και χαρά σας!

ΤΟ ΔΑΚΡΥ

Άγγελος Χρ. Γόντικας

Κ^Α Αγάπη και λατρεία μου,
ατέλειωτ' έρωτά μου,
έλα να γίνεις δάκρυ μου,
μελένι' ανασεμιά μου. (δισ)

Κ^Β Θα πιω απόψε τον καημό,
έρωτας που τελειώνει
κι είναι το πιο πικρό ποτό,
μαχαίρι που σκοτώνει, (δισ)

Ρ^Α Να τρέχει μες στα χείλη σου
και στο καυτό κορμί σου,
για να καώ απ' τη φωτιά
τη φλόγα της ψυχής σου.

Ρ^Β Να τρέχει μες στα χείλη σου
και στο καυτό κορμί σου,
για να καώ απ' τη φωτιά
τη φλόγα της ψυχής σου.

Σε Ανεροβιχιόνα:
"Αδελφία"
Στα 200 χρόνια: 1824-2024
Απο Το θάνατο Του Μεγάλου Αδελφού
Φιλέλληνα: Ποιητή.

Λόγια ὅς ἐφρίετο πάλιν· λέγεις γὰρ τοῖς ἰσχυροῖς τοῦ ποιοῦντος· ὅτι ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Οργάνων ἐστὶν ἡ ἀποκαθάρσις τοῦ σώματος· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Ρούπων... ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ὀφθαλμῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Δόξων· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Οργάνων· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Συνεργῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Φανερῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Υποκρινόμενων· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Ροσίων· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Οργάνων· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν
Ναμάτων· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν ἐνδοξῶν· ὡς ἡ ἀποκαθάρσις τῶν

"ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ"
Απρίλης: 19 ΛΑΚΗΣ ΧΑΝΤΖΗΣ:
"2024" Ι.Π. "ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ."

Απογοήτευση

Χρήστος Ν. Καραγκούνης

Πήγα και φέτος στο χωριό για να παραθερίσω
ο κόσμος ήταν λιγοστός βιαζόμουν να γυρίσω

Αυτοί οι λίγοι οι χωριανοί που ήρθαν στα χωριά μας
κρατούσαν μια απόσταση δεν κάθονταν κοντά μας

Μας έκανε ο Κορωνοϊός να βγούμε απ' τα νερά μας
εάν τύχει ν' αρρωστήσουμε θα βρούμε τον μελά μας

Τα πρόσωπα των χωριανών αμήχανα κοιτούσαν
απ' τα μπαλκόνια των σπιτιών αυτοί μας χαιρετούσαν

Ο φόβος πια μας έκανε να χάσουμε τους φίλους
το χέρι δεν τους δίναμε λες και ήταν κάνας σκύλος

Πανηγύρια δεν υπήρξαν είχαν πια απαγορευτεί
τα κλαρίνα βουβαθήκαν δεν τα έβαλαν στ'αυτί

Η Νεολαία ατίθαση τους όρους δεν κρατούσαν
όπου συγκεντρωνόταν αυτοί χοροπηδούσαν

Έπιναν τα φραπεδάκια, τα τσιγάρα τους στριφτά
ήταν όλα αγκαλιασμένα και γελούσαν φωναχτά

Δεν τους τρομάζει τίποτα ούτε και η πανδημία
καρφάκι δεν τους καίγεται γι' αυτό δε δίνουν μια

Να μας φιλάει η Παναγιά την πλάση να λυτρώσει
ο Κορωνοϊός να ηττηθεί και ο κόσμος να γλιτώσει

ΦΥΛΑΚΗ

Γιάννης Πανούσης τ. Υπουργός

Η πόρτα κλειδαμπαρωμένη.
 Την ανοίγει με αντικλείδι
 αλλά δεν βρίσκει την έξοδο.
 Πέφτει πάνω σε τσιμεντένιο τοίχο
 που στο κέντρο του χάσκει μία τρύπα
 απ' όπου βλέπει τον επόμενο τοίχο
 ο οποίος απέχει μόλις δύο μέτρα από τον πρώτο.
 Στη μέση ένας πληγωμένος ήλιος σφαδάζει
 κι αιμορραγεί.
 Κάθε βράδυ ο ίδιος εφιάλτης
 μέχρι που τ' αποφάσισε.
 Τοποθέτησε την καραμπίνα του στην τρύπα,
 σημάδεψε και πυροβόλησε τον πεσμένο ήλιο
 δίνοντάς του τη χαριστική βολή.
 Μόλις οι ακτίνες κλείσαν οριστικά τα μάτια τους
 γύρισε ήρεμος κι ανακουφισμένος στο κελί του
 αφού είχε σκοτώσει
 και την τελευταία πιθανότητα
 να ξαναζήσει τις ενοχές του
 «υπό το φώς νεότερων αποδείξεων».

Φθινοπωρινός άνεμος

Σπύρος Π. Ραδίτσας

Στην αμμουδιά που αφήσαμε
 τη γεύση των φιλιών μας
 ο φθινοπωρινός άνεμος
 θυμάται τους όρκους μας
 και με ευλάβεια
 ψιθυρίζει
 τα δικά μας λόγια.
 Στην αμμουδιά μας
 που συναρπαστικά χόρεψες
 ο άνεμος
 ανέπαφα αφήνει

τ' αποτυπώματα
 των γυμνών ποδιών σου.
 Έφυγες δακρυσμένη.
 Πόνεσα.
 Τώρα στην αμμουδιά μας
 ο φθινοπωρινός άνεμος
 δεν δυναμώνει.
 Σέβεται τον ερωτά μας
 και με αγιορείτικους ψαλμούς
 υμνεί την αγάπη μας.

Εγκαταλειμμένο χωριό

Σταύρος Παπουτσής

Όταν θέλησε να εισπνεύσει
βουνίσιο οξυγόνο
τη στιγμή που ψιθυρίζει την άφιξή του
και εισχωρεί σε όλο του το είναι
η κυριαρχία της ερημιάς
και ό,τι στο εξής θα είναι
η συνοδός του,
ως αμοιβή για την εγκατάλειψη,
άρχισε, στ' άκρα των μελών του
μια περίεργη παράλυση.
Κι ένα αόρατο κι αθόρυβο σιφόνι
του στράγγισε το αίμα.

Ύστερα ένιωσε να παράγει,
μαζί με το φόβο του μουνδιάσματος,
και μόρια κακής οσμής.
που ταξίδεψαν μέχρι
στους χωροφύλακες ερημιάς,
στ' ανάκτορα των λύκων.
Ως ειδοποιητήρια να ενεργοποιούν
τον δικό τους φόβο.
Να δει με τα ίδια του μάτια,
κατά του ηλιοβασιλέματος,
πως στυλώνουν το βλέμμα
στο ολόγιομο φεγγάρι
στέλνοντας τη δική τους διαμαρτυρία

για την καταπάτηση
του δικού τους πια βασίλειο.
Και ό,τι η πλήξη της μοναξιάς,
αν δεν τον πειράζει κι επιμένει
να βολτάρει στο εγκαταλειμμένο χωριό
θα τον συνοδεύει
και η ασφυξία της ερημιάς.

Στον υπερπροστατευτισμό της
η κυριαρχία
του υπενθυμίζει πως
στην εγκατάλειψη,
η σχολική τσάντα στον ώμο του
τώρα δεν είναι τίποτα
άλλο παρά μια σκιά
γεμάτη αναμνήσεις και φαντασιώσεις.
Και ότι δε χωράει τίποτα άλλο
και πως μάλλον ένα μεγάλο
πολυσέλιδο
βιβλίο εγκατάλειψης.
Και ότι στο εξής του αρκούν
μόνο εκείνες
οι παιδικές αναμνήσεις.

Αυτός όμως επιμένει να σεργιανάει
στο εγκαταλειμμένο χωριό του.

ΠΛΗΓΗ ΒΑΘΙΑ Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ*Αγγελική Σταματούκου*

Είναι τόσο μακρινά και ταυτόχρονα τόσο κοντά, τα λόγια της γιαγιάς.
Μιλούσε σιγά σιγά και πονεμένα... Ναι, με πόνο και πίκρα,
Για το φευγικό το άτακτο.... Τον σπαραγμό, που έκαιγε μέσα στα στήθια...
Που σε έκανε να χάνεις την μιλιά σου....
Μόνο έτρεχες, έτρεχες παιδί μου, να γλιτώσεις από τον εχθρό,
Που μέχρι χθές, ήταν ο γείτονας και ο αδερφός σου.
Πώς να περιγράφεις τον πόλεμο και την προσφυγιά; Πώς;;;
Ποια λόγια να βάλει ο ποιητής; Με τι χρώματα να ζωγραφίσει ο ζωγράφος;
Πώς να μαζέψει τον πηλό στις χούφτες του ο γλύπτης; Και ποιο
Μάρμαρο θα σμιλέψει, στον κόσμο να φωνάζει
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ, Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ, είναι πληγή βαθιά ανοιγμένη και θέλει
Πολλές αμυγδαλιές να ανθίσουνε και μέλισσες να κάνουν μέλι...
Μέχρι οι νέες γενιές ανθρώπων, να ποτίσουνε με αγιασμό, το Νέο χώμα
Που με αίμα και δάκρυα Καρπίσανε....
Ίσως τότε μόνο γίνετε ο πόνος της γιαγιάς, βάλσαμο θεού για τις πληγές της.
Για την Πατρίδα που άφησε πίσω της και την Πατρίδα που Ανάστησε Εδώ,
Με τα παιδιά και τα εγγόνια της..
Μα πάντα ο νους της θα γυρνά με νοσταλγία απέραντη, γλυκιά στο πατρικό της
σπίτι... Που άφησε με τα κλειδιά στην πόρτα επάνω.. Πώς κάποτε θα ανέβει
Τα σκαλιά, που θα την πάνε εκεί ψηλά, στο φωτισμένο του σπιτιού της
ΕΙΚΟΝΟΣΤΑΣΙ...

ΤΡΥΓΟΣ

Χρυσοντίνα Παπαδάμ

Ατο κάθε γωνιά λερωμένοι άνθρωποι,
πολύασχολοι όλοι. πυρετός στο χωριό.
Μυρουδιά από σταφύλια, αραδιάσματα χίλια
στ' αμπέλια, στο ρέμα και σε κάθε στενό.

Βαρέλια μεγάλα, απλώ μένα παντού, ειδικά εργαλεία.
Οργανώνονται όλοι,
σαν να 'χουν να πάνε σε εκστρατεία.

Σμίγουν γειτόνοι, συγγενείς και κουμπάροι.
Κάνουν προγράμματα, βάζουν σειρά:
- ποιο απ' τ'αμπέλια θα τρυγίσουνε πρώτα,
και ποιανού τα σταφύλια θα πατήσουν μετά.

Και δεν λείπουν οι ειδικοί, που με ένα αβγό
μετράνε τον μούστο, και μια συμβουλή
λεν πως να γίνει καλό το κρασί.

Κι ύστερα, ώρα ευλογημένη,
ο παπάς με το πετραχείλι,
λέει του Θεού τις ευχές. Και από τα χείλη
του κάθε ένα τις συνοδεύει ως τα ψηλά,
να τα πιούνε μοσχάτα και σε χαρά.

Σε προσκυνώ

Γιώργος Στ. Αθανασιάς

Το διάβα σου το σκεπάζει η αχλύ των καιρών
και τα απύθμενα βάθη των περασμένων.
Ο χρόνος απίθωσε άσβεστα απάνω Σου τα σημάδια του.
Το βήμα Σου ανεξίτηλο, αλλά ξέπνοο, κουρασμένο, θολό, αβέβαιο,
απαισιόδοξο, ανέλπιδο, ματαιόπονο.
Η θωριά Σου απροσανατόλιστη, απροσδιόριστη, ατημέλητη, ρακένδυτη,
γερασμένη, ξεδοντιάρα, ξερακιανή, άσαρκη, κοκαλιάρα.
Άλλοτε με ναυάγιο μοιάζεις, άλλοτε με καϊκι ακυβέρνητο και άλλοτε με
τσακισμένο στα βράχια καράβι.
Και με αναρριχητή απερίσκεπτο μοιάζεις γαντζωμένον στα βράχια
δίχως ασφάλεια, χωρίς ζώνη, με σπασμένα άγκιστρα και με κομμένα σχοινιά.
Κάποιες φορές -και είναι πολλές- και με έρημο δίχως όαση μοιάζεις.
Αλλά, ναι, αλήθεια είναι...
Όσο σε κοιτάζω, και φύλλο του Φθινοπώρου πεθαμένο,
που γίνεται άθυρμα των αέρηδων, μου θυμίζεις.
Οι προαγωγοί εκποίησαν, για μερικά κέρματα τρύπιου παρά, το κορμί σου.
Τα κοράκια μαδούν τις σάρκες σου ανελέητα.
Τα τσακάλια ρουφούν ακατάπαυστα όσο μεδούλι απόμεινε
στα άσαρκα κόκαλά Σου.
Οι λύκοι ως και τον ίσκιο Σου βάλθηκαν να σπαράξουν.
Οι αετομάχοι πολεμούν τους αετούς, τις αύρες και τα αγιάζια, που τολμούν,
που κοπιάζουν και που επιδιώκουν να σε ανεβάσουν ψηλά.
Οι ανοικτίρμονες νέμονται ασύστολα και το όνομά Σου και τα καλά Σου.
Εκείνοι πετούν στα ουράνια με κλεμμένα φτερά κι Εσύ...
Εσύ, πότε πνίγεσαι στις θάλασσες της ανέχειας και πότε σέρνεσαι σαν
παράλυτη σαύρα απάνω στη γη.
Κι εγώ...
Εγώ προσκυνώ με δέος την πανώρια εικόνα Σου.
Εκείνη, που με το 'να Σου χέρι κρατάς τη σπαραγμένη
- και αηδιασμένη συνάμα - καρδιά Σου
και με τ' άλλο ελεημοσύνη απ' τους τοκογλύφους ζητάς.

Φιλοπάππου**Δημήτρης Κοτταρίδης**

Τους λαξευμένους σου τους βράχους σαν θωρώ
γλυκές οι θύμησες τη σκέψη μου σκαλίζουν,
σαν στους λαβύρινθους σου τρέχω να χαθώ
εικόνες και ήχοι απ' το νου μου αναβλύζουν.

Οι καχαπράσινες πλαγιές σου ξεφυσούν
της εφηβείας μας την πνοή και τον αέρα
και οι σκιές των άγριων δέντρων σου αντηχούν
της μαθητείας μας τα γέλια πέρα ως πέρα.

Τους σχολικούς μας περιπάτους νοσταλγώ
—εαρινές φωνές που μέσα μου ζωηρεύουν—
στιγμές ανέμελες της νιότης μας ζητώ
που την ψυχή μου -ψηλαφώντας τε- χαϊδεύουν.

Αρχαία μαρμάρινα μνημεία και σπηλιές,
κερκίδες θεάτρων που παράσταση δε ζήσαν*
παλιά cafes που αντανakλούσανε χαρές,
όλα μού μοιάζουν πως για πάντα σιωπή σαν.

Μα εσύ για μένα παραμένεις μια ψυχή
με το ξωκλήσι σου, που βρήκα τ' όνομά μου·
κι αν πλέον το μόνο που ακούω είν' η σιγή
στην Κοίλη Οδό θα συναντώ τα όνειρά μου.

* Πρόκειται για το πρώην «Θέατρο Μπασπά» το οποίο κατεδαφίστηκε εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Σαν Ναυαγούς...

Γιάννης Βάσσος

Σαν ναυαγούς μας βλέπει η ζωή,
σε κάθε χάδι, σε κάθε φιλή,
κι ένα χαστούκι.
Χωρίς χαμόγελο τα πρώτα χρόνια.
Χωρίς την άνοιξη, τα χειλιόνια.
Ζωή και τούτη.

Και καρτερούμε να 'ρθεί η μέρα,
μ' ένα χαμόγελο μια καλημέρα,
σαν ένα ποίημα.

Μα τελειώνουν τα όνειρα μας,
χάνεται όλη η ομορφιά μας,
και πάμε στο μνήμα.

Εκεί που δεν φτάνει τ' ανθρώπινο μίσος,
εκεί θα πλαγιάσουμε, ποιος ξέρει ίσως,
στόμα με στόμα.
Το όμορφο μνήμα μας θα χούμε σπίτι,
και ό,τι υπάρχει θα μας ανήκει.
Μέσα στο χώμα.

Αναφορές και συμβουλές

Αρτεμισία Π. Μερκουριάδου

Έρημη η γειτονιά,
συρλιάζουν έξω τα σκυλιά.
Ο κορωνοϊός γυρνοβολά,
με τον χάρο συντροφιά.

Τα σπίτια γίναν φυλακή
όλοι κλεισμένοι στο κλουβί
το ρίξαμε στην παλαβή
τα νέα πέφτουνε βροχή.

Μα ο Θεός μας αγαπά,
μας έστειλε καλή σοδιά,
φέτος τα κουτσομπολιά,
και την περνάμε μια χαρά.

Προσοχή στη συμβουλή.
Τη ζωή αν αγαπάτε,
και στο σύρμα που μιλάτε,
να μη βγάζετε τις μάσκες.

Αναφορά στην αναφορά
τά σύρματα πήρανε φωτιά
ρίχτε νερό στα σύρματα
μη χάσουμε τα σήματα.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Άννα Μαυροειδή

Στη διασταύρωση του δρόμου συναντηθήκαμε·
σαν ένα όνειρο καλό,
σαν την ελπίδα που άναψε μες στην καρδιά μας.

Και ήταν μια επιστροφή σ' ένα παλιό χρωστούμενο.
Μία ανταμοιβή σε μιαν αέναη εγκαρτέρηση.

Ύστερα ο νους μου πέταξε στη φύση ολάκερη που
αγάπησα.
Είχα να λάβω κι από εκεί επιστροφές.

Από ένα δέντρο που διψούσε και το πότισα,
Από ένα φυτό που ξεψυχούσε μες στην ασφαλτο
και φύτεψα στη γλάστρα.

Για τους καρπούς που δήθεν έπεσαν από το πιάτο μου
μη και μεμφθείς για κλέφτες
τους φτερωτούς μας επισκέπτες.

Για τις εποχές δεν θα πω.
Όλες τις καλωσόρισα με το ίδιο σθένος.
Μόνο για εκείνο που ένιωσα θα σου μιλήσω
αφού πρώτα τ' ονομάσω Ευγνωμοσύνη.

Ιτέα

Ευθύμιος Ποντίκης

Ιτέα μου πανέμορφη, θαλασσοστολισμένη
είσαι σωστός παράδεισος και γη ευλογημένη.

Σε αγναντεύουν οι Δελφοί. Ο Παρνασσός κι η Γκιώνα
σε προσκυνούν στον θαλερό αρχαίο σου ελαιώνα.

Με τ' ασημένια λιοφυλλα που τα κλαδιά λυγίζουν
καθώς του ήλιου οι καρποί τον τόπο σου γεμίζουν.

Με νεραντζιές και λεμονιές οι δρόμοι σου ανθούνε.
Χρώματα και αρώματα παντού μοσκοβολούνε.

Απλώνεται η θάλασσα απέραντη μπροστά σου
κι έχεις τον Κορινθιακό μέσα στην αγκαλιά σου.

Στον κόλπο τον Κρισσαίο σου, στον όρμο της Αγκάλης
ξυπνάς και βάζεις το γιαλό γιορντάνι και προβάλλεις.

Φιλόξενη και λαμπερή σκορπίζεις τα καλά σου
κι όσοι γευτούν τις χάρες σου ξανάρχονται κοντά σου.

Κι εγώ που ζω στα χέρια σου, χρόνια τόσα Ιτιά μου
την ομορφιά σου κέντησα για πάντα στην καρδιά μου.

Το λιμάνι της Ύδρας

Γιάννης Γαβαλάς

Το λιμανάκι μας παλιά ήτανε αμμουδιά
κύμα αφράτο καθαρό τα βότσαλα φιλούσε,
οι μαραγκοί σκαρώνανε τα ξύλινα σκαριά
και τα καϊκία αράζανε στην άμμο όταν φυσούσε.

Τ' απάγκιο της ακρογιαλιάς πλανεύτρα αγκαλιά
ταβέρνες μισοσκοτεινες αγνό κρασί κερνούσαν
εκεί βασίλευε - που λες - η άγια απανεμιά
του φλοίσβου οι μουσικές φωνές δροσιστικά
μεθούσαν.

Τώρα, στα λερωμένα και κοφτά νερά
χάθηκε του αφρού η λευκή δαντέλα
πλευρίζουν κότερα τριγύρω πλαστικά
κι απ' τις τριβές στριγκλίζουνε μπαλόνια από
σαμπρέλα.

Σαν λόγχες τα κατάρτια τους τρυπούν τον ουρανό
σε τριβελίζουν ύπουλα με κύματα οι αντένες
το νέο λιμάνι έγινε απίστευτα μικρό
και δεν χωράνε οι χαρές π' έβρισκες στις ταβέρνες.

ΟΔΕΙΑΔΑ

ΤΙ ΜΕΝΕΙ;

Μιχάλης Παγούνης

Μάρμαρα αλαβάστρινα,
ολόρθα μες το χρόνο,
ακοίμητα και άστρινα
δύουν πνοή και τόνο.

Και φτάνει όλο πιο ψηλά
στα δύσβατα του ονείρου
με σφρίγος πια γυροβολά
στην ηδονή του μύρου...»

Μ' έγνοια η μάνα τη θωρεί,
κι Αυτή την ατενίζει
με βλέμμα εύγλωττο, βαθύ
και την αναξορκίζει:

«Στα γράμματά σου ταχτικά
που μού 'στελνες, μανούλα,
δεν είδα κάποιον, μια φορά,
την κόλα δίχως βούλα.

Μανούλα μου, δεν θέλω πια
να βλέπω να δακρύζεις,
μα να κοιτάς περήφανα
τον κόσμο ν' αντικρίζεις...»

Ανδρέας Ματσούκας

Αν με ρωτούσατε, τι τάχα μένει
απ' τους ποιητές, σ' αυτόν τον αναλώσιμο
κόσμο, θα σας απαντούσα:

– Τα νερά, τα δέντρα, τα πουλιά.
Ο πόνος, η χαρά, η άμετρη θλίψη.
Η γης με τους ανθρώπους της,
η αγάπη, η καλοσύνη.
Η ομορφιά της ζωής, κι ό,τι καλό
και πικρό, αυτή, φέρνει μαζί της.
Όλα αυτά, είναι ποίηση!
Κι αυτά μένουν.

Οι ποιητές, δεν είναι τίποτε άλλο
παρά, οι κρίκοι, μιας άθραυστης αλυσίδας
που τα ενώνει.

Κάτω απ' το ξάγρυπνο βλέμμα τ' ουρανού.
Στη θαυμαστή συμμετρία του Σύμπαντος!

«Ένα ποίημα, μπορεί να είναι
πιο ζωντανό, απ' το άρωμα ενός ρόδου
που μαραίνεται και πάει.
Πιο δυνατό, κι απ' τον χτύπο της καρδιάς
που κάποια ημέρα σταματάει».

Καθιέρωση του Μονοτονικού συστήματος

Οι αρχαίοι δεν είχαν τόνους και πνεύματα. Έγραφαν με κεφαλαία και χωρίς διαχωρισμό των λέξεων. Είχαν όμως κάτι που δεν έμεινε στη ζωντανή εξέλιξη της γλώσ-

Αθανάσιος Παπαθανασίου

σας: Διαφορετική προφορά. Αλλιώς πρόφεραν το μακρόν και αλλιώς το βραχύ. Και η ορθή προφορά μεταδιδόταν ακουστικώς. Μετά την επέκταση του ελληνισμού και του ελληνικού πνεύματος στα χρόνια του Μεγάλου Αλεξάνδρου, σκέφθηκαν να βάλουν αυτά τα σημεία, για να διευκολύνουν εκείνους που μάθαιναν ελληνικά, να τα τονίζουν και να τα προφέρουν σωστά. Και από τότε, αυτή η διακόσμηση των λέξεων έμεινε ως τα δικά μας χρόνια σαν κακή κληρονομιά. Οι τόνοι και τα πνεύματα, τα «καπέλα των λέξεων» θεωρήθηκαν από πολλούς ως περιττή διακοσμητική πολυτέλεια, που είχε σαν αποτέλεσμα να ξοδεύουν τον χρόνο τους σε τύπους και όχι σε ουσία. Ξέρουμε ακόμα ότι η ποικιλία των τονικών σημείων είναι αποκλειστικά και μόνο γραφική και δεν επηρεάζει καθόλου την προφορά. Είναι, τέλος, γνωστό, ιδιαίτερα στους εκπαιδευτικούς, ότι η εκμάθηση του πολυτονικού συστήματος ήταν δύσκολη και απαιτούσε την καταβολή ιδιαίτερα επίμονων και χρονο-

βόρων προσπαθειών. Ήταν ένα ορθογραφικό πρόβλημα – το βασικότερο ίσως – της Γραμματικής, το οποίο δυνάστευε τον μαθητή από το δημοτικό μέχρι και το Πανεπιστήμιο.

Την απλοποίηση του τονικού συστήματος υπέδειξαν κατά καιρούς πολλοί σοφοί άνθρωποι και μάλιστα καθαρευουσιάνοι, όπως ο μεγάλος γλωσσολόγος Γεώργιος Χατζηδάκης, ο Ισίδωρος Σκυλίτσης και άλλοι.

Ο Δημήτριος Δημητράκος – ιδρυτής του ομώνυμου εκδοτικού οίκου -, το 1932 σε δημοσίευσμά του στη «Φωνή του Βιβλίου», με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Τα πνεύματα και οι τόνοι είναι εθνική καταστροφή!» έγραψε, μεταξύ πολλών άλλων, και αυτά: «Δημιουργούν 137 φωνήεντα και ζημίαν 13.500.000 δρχ. ετησίως (εκατομμύρια του 1932). Και πώς προκαλείται, η ζημία; Με τη σπατάλη χρόνου των τυπογράφων, των διορθωτών, αλλά και των δακτυλογράφων (ζημία των επιχειρήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών). Έχει υπολογισθεί ότι η δακτυλογράφηση μιας κανονικής σελίδας χωρίς τόνους και πνεύματα απαιτεί το μισό χρόνο δακτυλογραφήσεως της ίδιας σελίδας με τόνους!».

Το 1982 επί κυβερνήσεως Ανδρέα Παπανδρέου και με υπουργό παιδείας τον Λευτέρη Βερυβάκη, προωθήθηκε στη Βουλή και ψηφίστηκε εμ-

βόλιμη διάταξη σε κάποιο νόμο, με παρόντες 17 μόνο βουλευτές και σε . . . προχωρημένη ώρα, η κατάργηση του Πολυτονικού Συστήματος στον γραπτό λόγο και εφαρμόζεται έκτοτε το Μονοτονικό. Τα πνεύματα και η ποικιλία των τόνων καταργούνται. Μπαίνει μόνο ένα τονικό σημάδι (οξεία ή κουκίδα) στην τονιζόμενη συλλαβή των δισύλλαβων και υπερδι-σύλλαβων λέξεων. Στα κεφαλαία φωνήεντα, όταν τονίζονται, ο τόνος σημειώνεται εμπρός κι επάνω, π.χ. Έβρος.

Από το σχολικό έτος 1982-83 σε όλα τα διδακτικά βιβλία των σχολείων της Γενικής, Τεχνικής και Επαγγελματικής και Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης εφαρμόστηκε το μονοτονικό σύστημα. Υιοθετήθηκε το μονοτονικό, το οποίο, ενώ δεν αλλοίωνε τη φυσιογνωμία της ελληνικής γλώσσας, αποκαθιστούσε ένα σύστημα γραφής πιο λογικό, πιο πρακτικό και πιο οικονομικό. Το μονοτονικό σύστημα εφαρμόστηκε και στις Δημόσιες Υπηρεσίες, στα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Οργανισμούς Δημόσιου Τομέα.

Στον «γλωσσικό εμφύλιο» της χώρας μας, στην περίοδο δηλαδή του γλωσσικού ζητήματος, λόγιοι αλλά και απλοί άνθρωποι, χωρισμένοι σε γλωσσικά στρατόπεδα, εκτόξευαν ύβρεις και χαρακτηρισμούς οι μεν εναντίον των δε. Έτσι οι οπαδοί της καθαρεύουσας ή και της αρχαϊζουσας αποκαλούν αρχικώς τους υποστηρικτές της δημοτικής ή της απλούστερης γλώσσας αγελαίους. Τους ονομάζουν, επίσης, χυδαϊστές, τους αποκα-

λούν, τέλος, μαλλιαρούς. Αντίθετα, οι δημοτικιστές αποκαλούν τους καθαρευουσιάνους γλωσσαμύντορες, αλλά και σκοταδιστές, αρχαιοπληκτους, συντηρητικούς κ.ά.

Γ. Επιλογικά

Τις παρεμβάσεις στην Ελληνική Γλώσσα πολλοί τις είδαν ως μέτρα επιβολής διεθνούς ελέγχου και «υποταγής» της χώρας μας, στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης· ως «αποσύνδεση» από την κλασική αρχαιότητα και τις ρίζες μας. Υπάρχουν ακόμη πολλά ερωτηματικά και κυρίως αντιδράσεις για τις κυβερνητικές παρεμβάσεις στη γλώσσα. Δεν ήταν δυνατόν να συνεχιστεί ο «καυγάς» και η διένεξη, που από τις εποχές της εθνεγερσίας είχε ξεκινήσει και συντηρείτο ανάμεσα στους «γλωσσαμύντορες» και τους «μαλλιαρούς».

Άνθρωποι, οι οποίοι θα ήσαν τελείως άγνωστοι, αν δεν υπήρχε το «γλωσσικό», απέκτησαν ταυτότητα και προβλήθηκαν και κρίθηκαν «διανοούμενοι» μόνο και μόνο διότι έγιναν κεκράτες της δημοτικής, κοντοτιέροι της, και προωθήθηκαν με το κριτήριο της απόδοσής τους ως «κλακαδόρων».

Το θέμα στο «γλωσσικό» αποτέλεσε αντικείμενο διαβουλεύσεων και αποφάσεων εκείνων των εποχών με ταξύ πολιτικών ηγεσιών του τόπου (κυβερνήσεις Κωνσταντίνου Καραμανλή και Ανδρέα Παπανδρέου και υπουργοί Γεώργιος Ράλλης και Ελευθέριος Βερυβάκης).

Είναι γεγονός αξιοσημείωτο ότι, και τα δύο κόμματα, μετά τη μεταπο-

λίτευση «συνέπεσαν» στη Δημοτική και στο Μονοτονικό, χωρίς «καυγάδες και διαφωνίες».

Η ελληνική γλώσσα είναι, από μόνη της, κόσμημα στο αξιακό κεφάλαιο που κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας. Αποτελεί κύριο στοιχείο της

ιστορίας μας και του πολιτισμού μας. Πρέπει να αγωνισθούμε καθένας μόνος του και όλοι μαζί: Εκπαίδευση, Πανεπιστήμια, Ακαδημία, τέχνες, τηλεόραση, εφημερίδες, οι πάντες να την προστατεύσουμε, να τη σώσουμε.

Κι ας κλαίω!

Τηλέμαχος Σιέμος

Σου είπα τόσα τραγούδια,
σου έστειλα και λουλούδια,
αλλά και τόσα που πήρες μηνύματα,
απ' αυτά που για σένα γράφω ποιήματα!

Κι εγώ, πες μου, τί πήρα;
το δρόμο πήρα προς τη Θύρα,
επειδή ήμουν, λέει, μόνο φύρα,
καθώς μ' ονόμασες «προικοθήρα»!

Και γιατί ακόμα εγώ να επιμένω,
αφού είμαι πια χαρτί καμένο;
εκεί που υπάρχει να διορθώσω το λάθος
τι λάθος θα γίνει, αν γίνει στου χρόνου το βάθος;

Το ότι ζυγώνεις τ' αφτί σου κι ακούς
και για όσα γράφω σπεύδεις και φοράς τους φακούς,
προς το παρόν νομίζω μου φτάνουν
ακριβώς επειδή, το θέλουν και το κάνουν!!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.		σελ.
Περιεχόμενα		Ευτυχία - εγγίζω (Μαίρη Τσούτσια).....	29
Σημείωμα εκδότη (Λ.Β.Τ.).....	1	Παράνοια... (Γιάννης Καζάκος).....	30
Μανόλης Αναγνωστάκης.....	2	ΤΟ ΔΑΚΡΥ (Αγγελος Χρ. Γόντικας).....	31
Συνάντηση με τον Υφ. Πολ. Ιάσονα Φωτήλα.....	3	ΑΛΦΑ – ΒΗΤΑ (Παν. Χαραλαμπίδης).....	31
ΣΥΝΕΧΕΙΑ (Μανόλης Αναγνωστάκης).....	4	Απογοήτευση (Χρήστος Ν. Καραγκούνης).....	33
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ (Λευτέρης Β. Τζόκας).....	5	ΦΥΛΑΚΗ (Γιάννης Πανούσης τ. Υπουργός).....	34
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ «Στην Αγκαλία της νύχτας» του Γιάννη Τσώλη.....	6	Φθινοπωρινός άνεμος (Σπύρος Π. Ραδίτσας).....	34
ΑΤΙΤΛΟ (Γιάννης Τσώλης).....	6	Εγκαταλειμμένο χωριό (Σταύρος Παπουτσής).....	35
Μανόλης Αναγνωστάκης (Φώτης Κουλαρμάνης).....	8	Πληγή βαθιά η προσφυγιά (Αγγ. Σταματούκου).....	36
Μανόλης Αναγνωστάκης (Βασ. Πετρόπουλος).....	9	ΤΡΥΓΟΣ (Χρυσοντίνα Παπαδάμ).....	37
Ιερά δένδρα (Γιώγια Σιώκου).....	11	Σε προσκυνώ (Γιώργος Στ. Αθανασιάς).....	38
«ΔΥΣΠΙΣΤΕΙΤΕ...» (Μανόλης Αναγνωστάκης).....	12	Φιλοπάππου (Δημήτρης Κοτταρίδης).....	39
Αγάπη (Αγάπη Ευθυμιοπούλου).....	15	Σαν Ναυαγούς... (Γιάννης Βάσσος).....	40
Ψήφισμα Κ. Ράμμος.....	16	Αναφορές και συμβουλές (Αρτ. Μερκουριάδου).....	40
Απόστολος Κολιός.....	17	Ευγνωμοσύνη (Άννα Μαυροειδή).....	41
Φανή Ρουμελιώτη - Μαργαρίτη.....	18	Ιτέα (Ευθύμιος Ποντίκης).....	42
Επικήδειος: Άλεξ Άντριους.....	18	Το λιμάνι της Ύδρας (Γιάννης Γαβαλάς).....	43
Εφυγε ο Τρυφ. Σερβετάς.....	19	ΟΔΕΙΑΔΑ (Μιχάλης Παγούνης).....	44
Εφυγε η Χάρις Καλιακάτσου.....	20	ΤΙ ΜΕΝΕΙ; (Ανδρέας Ματσούκας).....	44
Εφυγε η Χρυσάυγη Μπόμπολη - Καμπρή.....	21	Καθιέρωση του Μονοτονικού συστήματος (Αθανάσιος Παπαθανασίου).....	45
Οικονομική Ενημέρωση.....	22	Κι ως κλαίω! (Τηλέμαχος Σιέμος).....	47
Ζητώ γιατρό! (Κώστας Χ. Κρεμμύδας).....	22		
Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου 2025.....	23		
Ωδή στον έρωτα (Αρης Γ. Χαραλαμπίδης).....	26		
Συναισθηματική Νοημοσύνη γη της αλληλεγγύης..	27		
Το Μέλλον (Ιφιγένεια Καλιακάτσου).....	28		
Τη λήθη τέμνοντας (Γιάννης Τσούτσιας).....	29		

